

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Pazlar

**Profil mladinskega delavca v Sloveniji danes in v
prihodnosti**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Pazlar

Mentorica: doc. dr. Metka Kuhar

**Profil mladinskega delavca v Sloveniji danes in v
prihodnosti**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Hvala,

mojemu Matjažu, Iris, Lenči in sodelavcem, za pomoč in vzpodbudo;

mentorici doc.dr. Metki Kuhar, za nasvete pri pisanju diplomskega dela in hiter odziv, vsakič ko sem ga potrebovala.

PROFIL MLADINSKEGA DELAVCA V SLOVENIJI DANES IN V PRIHODNOSTI

Mladinsko delo usmerja mlade pri njihovem razvoju in jim nudi izkušnje na življenjsko pomembnih področjih. Je eden ključnih prostočasnih načinov neformalnega pridobivanja znanja. V posameznih evropskih državah je mladinsko delo v različnih fazah razvoja in različno ovrednoteno, prav tako tudi poklic mladinskega delavca. Mladinski delavec svoje izkušnje pridobiva od mladih in z delom za mlade. V komunikaciji z mladimi izvaja in oblikuje programe mladinskega dela. V diplomski nalogi sem predstavila stanje mladinskega dela v Evropi, bolj natančno v šestih izbranih evropskih državah: na Irskem, v Nemčiji, Estoniji, na Norveškem, v Španiji ter Sloveniji. V Sloveniji sem izbrala vzorec ljudi, ki to delo opravljajo, in z anketo skušala ugotoviti, v kateri fazi razvoja so mladinski delavci in kakšne potrebe imajo glede prihodnjega opravljanja poklica mladinskega delavca. Anketa je pokazala, da mladinski delavci želijo, da bi bilo njihovo delo bolj vidno in prepoznavno, predvsem pa, da bi se formalno ovrednotilo. V zaključnem delu sem navedla premislek o tem, kaj vse je za formalizacijo poklica treba storiti. Pomembna je natančna opredelitev znanja in kompetenc, ki jih mora mladinski delavec imeti. Z opredelitvijo znanj in kompetenc bi lahko določili profile različnih mladinskih delavcev. Za formalno ovrednotenje neformalno pridobljenih znanj pa bi na podlagi dokazil podeljevali veljavne certifikate.

Ključne besede

Mladina, mladinska politika, mladinsko delo, mladinska organizacija, mladinski delavec.

PROFILE OF YOUTH WORKERS IN SLOVENIA TODAY AND TOMORROW

Youth work directs young people in their development and prepares them for adult life. It is one of the most important informal ways of acquiring knowledge. In different European countries, youth work is in different stages of development and is evaluated differently. Youth worker experiences are based on working with young people and for young people. The same applies to the profession of youth worker. In my diploma thesis I presented the situation of youth work in Europe, more precisely in six selected European countries: Ireland, Germany, Estonia, Norway, Spain and Slovenia, and further investigated the situation of youth work in Slovenia. Based on the experience of people who do this kind of work, I tried to determine the stage of development of the youth worker in Slovenia and what needs they have for the future of the profession of youth worker. In Slovenia, youth workers wish their work to be more visible, recognizable and become formally recognized. In the conclusion is given consideration, what needs to be done to formalize the profession. Profiles of youth workers could be made by defining their skills and competencies. For the formal evaluation of informally acquired skills, on the basis of evidence, the youth workers would get a valid certificate.

Keywords

Youth, youth policy, youth work, youth organization, youth worker.

Kazalo

1 UVOD	7
1.1 Metodološki okvir	8
2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	9
2.1 Mladina.....	9
2.2. Mladinska politika.....	10
2.4 Mladinska organizacija in organizacija za delo z mladimi	14
2.5 Mladinski delavec	16
3 ZGODOVINA RAZVOJA MLADINSKEGA DELA.....	19
3.1 Zgodovina razvoja mladinskega dela v Sloveniji.....	21
4 MLADINSKO DELO V EVROPI	22
4.1 Relevantni programi in dokumenti na evropski ravni, povezani z mladinskim delom..	24
4.2 Stanje mladinskega dela v Evropi in izbranih evropskih državah	26
4.2.1 Estonija.....	28
4.2.2 Nemčija	30
4.2.3 Irska.....	32
4.2.4 Norveška.....	34
4.2.5 Španija.....	35
4.2.6 Slovenija.....	36
4.2.7 Primerjava osnovnih podatkov o mladinskem delu	37
5 ANALIZA STANJA MLADINSKEGA DELAVCA IN MLADINSKEGA DELA V ORGANIZACIJAH, KI OPRAVLJAJO MLADINSKO DELO V SLOVENIJI.....	41
5.2 Metodologija raziskave	42
5.3 Analiza odzivnosti na anketni vprašalnik.....	42
5.4 Rezultati raziskave	43
5.4.1 Starost mladinskih delavcev	43
5.4.2 Izobrazbena struktura	44
5.4.3 Način izvajanja mladinskega dela	44
5.4.4 Vloga/funkcija sodelujočih v organizaciji, kjer opravljajo mladinsko delo.....	45
5.4.5 Pomembnost posameznih lastnosti in znanj pri opravljanju poklica mladinskega delavca.....	45

5.4.6 Področja, kjer sodelujoči zase osebno menijo, da potrebujejo dodatno izobraževanje oz. usposabljanje	47
5.4.7 Institucije, kjer so mladinski delavci pridobili največ znanja	47
5.4.8 Smiselnost uvedbe programa izobraževanja za profil mladinskega delavca	48
5.5 Diskusija.....	49
6 Sklep	51
Literatura	53

Kazalo tabel, slik in prilog

Slika 2.1: Dejavniki in strukturne povezave delovanja mladinskega delavca	18
Tabela 4.1: Primerjalna tabela osnovnih podatkov o mladinskem delu v izbranih evropskih državah	38
Grafikon 5.1: Način ukvarjanja sodelujočih z mladinskim delom v odstotkih.....	44
Grafikon 5.2: Opredelitev opravljanja funkcije/vloge mladinskih delavcev v posameznih organizacijah v odstotkih	45
Grafikon 5.3: Pomembnost posameznih lastnosti in znanj pri opravljanju poklica mladinskega delavca.....	46
Grafikon 5.4: Mnenje sodelujočih, kako nujno je uvesti izobraževalni program za profil mladinskega delavca v odstotkih.....	48
Priloga A: Anketni vprašalnik.....	59

1 UVOD

»Vlaganje v mladino je tako danes kot jutri naložba v bogastvo naših družb.« (Evropska komisija 2001,13) Kljub upadu rodnosti v minulih dveh desetletjih in s tem povezanim upadom števila mladih, bodo mladi vedno ostajali družbena skupina, ki mora biti deležna posebne obravnave. Odraščanje je obdobje, ki ima močan vpliv na čas odraslosti. Samo obdobje izobraževanja je čedalje manj primerno za eksperimentiranje. Napačna odločitev na tem področju ima lahko precejšnje posledice (Kern 2006, 36). Pristojne institucije odraščanju in razvoju mladih dajejo premalo poudarka, glede na to, kakšen vpliv ima prav to obdobje na posameznikovo nadaljnje življenje. »Proces vključevanja v družbo odraslih je vedno tudi proces socialne selekcije za posamezne družbene položaje. Te selekcije danes ne opravlja socialno zaledje posameznika, ampak predvsem izobraževalni in vzgojni proces ter stopnja uspešnosti posameznika v tem procesu.« (Ule 2008, 136) Zaradi vse bolj zahtevnih procesov odraščanja narašča tudi potreba po neformalnem izobraževanju oz. dopolnjevanju znanja, ki ga mladi pridobivajo formalno. Mladinsko delo je eden ključnih pristočasnih načinov neformalnega pridobivanja znanja.

Glavni namen moje diplomske naloge je raziskati, kakšne so danes potrebe po uvedbi formalnega izobraževanja za poklic mladinskega delavca v Sloveniji, oz. na kakšen način bi lahko formalno priznali znanje za opravljanje funkcije mladinskega delavca. Skušam odgovoriti na vprašanje, s kakšnimi metodami oz. na kakšen način bi lahko sistem neformalnega izobraževanja in kakovostnega preživljanja prostega časa mladih dodatno okrepili in naredili bolj prepoznavnega.

Naloga vsebuje metodološki okvir, v katerem je definiran predmet raziskovanja, ter postavljena teza, ki jo z raziskavo skušam potrditi. Razlagam tudi ključne pojme in raziskujem trenutno stanje mladinskega dela v posameznih evropskih državah ter ga primerjam s stanjem v Sloveniji. V zaključku naloge predstavljam rezultate raziskave ter jih umeščam v teoretski okvir.

1.1 Metodološki okvir

Predmet raziskovanja diplomske naloge je trenutni položaj mladinskih delavcev na slovenski mladinski sceni in njihov pogled na razvoj področja, zlasti glede izobraževalnega vidika. V nalogi raziskujem, kdo in na kakšen način pri nas izvaja mladinsko delo in ali na terenu obstaja potreba po uvedbi formalnega izobraževanja za poklic mladinskega delavca. Ugotavljam, v kateri fazi razvoja je trenutno mladinsko delo pri nas, v primerjavi z nekaterimi drugimi evropskimi državami, ter kakšne so danes v Sloveniji potrebe po uvedbi formalnega izobraževanja za poklic mladinskega delavca. Raziskujem, ali se zdi posameznikom bolj smiselno uvesti visokošolski ali univerzitetni program, ali pa formalno priznavanje neformalno pridobljenega znanja (certifikati). Raziskavo opiram na predhodne raziskave in teorije dobre prakse, ki jih omenjajo avtorji, ki se ukvarjajo s problematiko formalizacije mladinskega dela v Sloveniji.

Ugotavljam, ali so posamezniki, ki opravljajo mladinsko delo, zadovoljni s trenutnim stanjem in načinom delovanja v mladinskih organizacijah, ali obstaja potreba po izboljšanju in formalnem priznavanju tega dela, kje so v Sloveniji pri izvajanju poklica mladinskega delavca pomanjkljivosti in na katerem področju ključnim akterjem v mladinskem sektorju primanjkuje največ znanja.

Ključna teza je, da v Sloveniji obstaja potreba po razvoju mladinskega dela in formalizaciji poklica mladinskega delavca.

V prvem poglavju **orišem osnovne pojme**, povezane z raziskovanjem teme diplomske naloge, kot so mladinsko delo, mladinski delavec, mladinska organizacija in drugi. V naslednjem poglavju na kratko **opredelim zgodovino razvoja mladinskega dela** v Evropi ter prve zametke in zgodovino razvoja v Sloveniji. V tretjem poglavju s pomočjo sekundarne analize raziskujem stanje mladinskega dela in položaj mladinskih delavcev v Evropi kot celoti ter med seboj primerjam šest evropskih držav vključno s Slovenijo. V četrtem delu natančno **analiziram rezultate raziskave**, pridobljene na podlagi vprašalnika, na katerega so odgovarjale ključne osebe – mladinski delavci – ter jih podprem z že obstoječimi teorijami in raziskavami.

V uvodnem delu uporabljam dostopne teoretske podlage. V sledečem delu s pomočjo sekundarnih virov, kot so slovenska in tuja strokovna in znanstvena literatura, raziskave,

članki, poročila, publikacije ter spletni viri, prikazujem, kako se je skozi čas razvijalo mladinsko delo, ter stanje mladinskega dela in mladinskih delavcev v Evropi, še bolj specifično pa v šestih izbranih evropskih državah vključno s Slovenijo. V nadaljevanju naloge pa uporabljam kvantitativno analizo – vprašalnik, ki bo potrdil ali ovrgel zapisano tezo.

2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

2.1 Mladina

Mladost je pojem, ki se uporablja za življenjsko obdobje, ko posameznik prehaja iz otroštva v odraslost, uravnava ga družba. Mlade združuje v generacijsko socialno enoto – mladino (Ule in Mihelj 1995, 35). Uletova (2006) ugotavlja, da mladost in mladina nista naravni dejstvi, ampak konstrukt družbe. Moderne družbe členijo med seboj ločene življenjske faze, in sicer ločitev otroštva od mladosti ter mladost od odraslosti. Antropološke raziskave so pokazale, da vse družbe, celo najbolj preproste, poznajo razvojno obdobje – obdobje prehoda v odraslost (Ule 1996, 16). *Adolescenti, najstniki, mladina in mladi ljudje* so izrazi, ki jih pri pogovoru o mladih najpogosteje zasledimo. Politiki, politični analitiki in sociologi pa najpogosteje uporabljajo izraz mladina (Jeffs in Smith, 1999). Mladina je več kot le generacijsko določena skupina ljudi s posebnimi značilnostmi in potrebami (Ule in drugi 1996, 19).

Ule (2008, 131) razčleni uporabo izraza mladina:

- *kot vsoto empiričnih in družbenih značilnosti generacije od 14 do 30 let; na primer neverbalna raba pojma mladina ali generacija mladih;*
- *v operacionalnem smislu, ko opisujemo določene institucije, ki zajemajo mlade, na primer mladinska društva, mladinski mediji, mladinski trg;*
- *kot ideološko nabit pojmovni krog, ki izziva značilne identifikacijske odzive pri ljudeh, ki uporabljajo ta pojem bodisi za samoidentifikacijo ali razlikovanje od obstoječih sistemsko vključevalnih vzorcev; na primer mladina kot razvojni potencial družbe, mladina kot problem;*
- *kot opis posebnih kulturnih storitev, vezanih na mlade, na primer mladinska gibanja, mladinska subkultura, mladinska scena.*

Splošno veljavna starostna definicija za mlade ne obstaja. Starostna meja, ki definira »mlade«, se je v prehodu iz klasične mladosti v odraslost spremenila zaradi podaljševanja

izobraževanja. Študij se je »raztegnil« čez dvajseta leta. »Med adolescenco in odraslost se je umestilo še eno formativno obdobje, in sicer tako imenovana postadolescenca.« (Ule 1996, 18)

Kot piše Uletova (1996, 9), je industrijska družba razširjala in podaljševala šolanje, s čimer se je podaljševalo tudi obdobje med otroštvom in odraslostjo. Vmesno obdobje je postajalo vedno daljše in mladina v današnjih časih ne more več samo čakati da odraste, ampak se mora pripravljati in izobraževati za vstop v svet odraslih. »Sprejem v družbo odraslih ni bil nikoli avtomatski, nikoli zgolj stvar rasti in starosti, temveč tudi in celo predvsem stvar »preizkusa« posameznikov in posameznic.« (Ule in Mihelj 1995, 13)

Uletova (1996, 10) mladino oz. mladost razčleni na več dimenzij, ki so med seboj prepletene:

- *mladost je faza v življenjskem poteku posameznika ali posameznice;*
- *mladina je socialna skupina, ki jo označujejo določene oblike vedenja (v vsakdanjem življenju, kulturi, politiki itd.);*
- *mladost je nekakšen nepopoln socialni status (»neodraslost«);*
- *mladina je starostna kohorta ali zgodovinsko strukturirana generacijska enota;*
- *mladost kot idealni vrednotni pojem – npr. mladostnost v smislu vitalnosti, živahnosti ter duševne svežine.*

2.2. Mladinska politika

»Mladinska politika je sklop aktivnosti za vzpostavljanje mehanizmov in sistemskih instrumentov ter ukrepov na področju mladinskega sektorja in se dogaja na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni.« (Urad RS za mladino 2009, 3. člen) Zajema celotno populacijo mladih, s tem da daje poudarek na mladih, ki so depriviligirani, socialno izključeni in imajo zaradi tega manj možnosti aktivno participirati v družbi (Kuhar 2007, 64). »Mladinska politika je celostna politika do mladine, zato mora biti medresorska in usklajevana.« (Kuhar 2007, 64) Je niz ukrepov javnih politik na različnih področjih, njihov namen pa je spodbuda in podpora vedno novim generacijam mladih, da dosežejo osamosvojitvev in vključitev v različne aspekte življenja posameznika in družbe (Zavod Mladinska mreža MaMa 2008, 15). Mladinska politika ima dve dimenziji: vertikalno in horizontalno. Vertikalna dimenzija se nanaša na odnos med osrednjimi in lokalnimi mladinskimi strukturami, horizontalna pa na odnos med mladinskim delom in drugimi administrativnimi področji, ki so relevantna za življenjske

pogoje mladih (Williamson 2002 v Kuhar 2007, 64–65). V Sloveniji je ena od ključnih organizacij, ki spodbuja mlade, da bi se čimbolj vključevali v ustvarjanje mladinske politike, Mladinski svet Slovenije.

Po priporočilu Sveta Evrope so cilji mladinskih politik: financiranje mladinskih organizacij, njihovih aktivnosti ter projektov, ki jih izvajajo, aktivnosti mladinskih centrov in prostorov, podpora informiranja mladih, usposabljanje mladinskih delavcev, sofinanciranje stroškov osebja, pospeševanje mednarodnega sodelovanja, financiranje mladinskih raziskav, mladinskega dela in statistik ter razvijanje metod dela z mladimi in drugih storitev za mlade (Kuhar 2007, 65).

Načela mladinskih politik so (Zavod Mladinska Mreža MaMa 2008, 15):

- *dostop mladih do procesov odločanja in zagotavljanje enakih možnosti dostopa;*
- *strpnost, solidarnost in medgeneracijsko partnerstvo;*
- *socialna in ekonomska vključenost mladih;*
- *aktivnost in participacija mladih v družbenem življenju;*
- *demokratičnost in avtonomnost;*
- *upoštevanje možnih vplivov na mlade kot splošno načelo pri oblikovanju politik, ukrepov in predpisov.*

V Sloveniji je bil v letu 2009 z namenom vključevanja mladih v ustvarjanje mladinske politike, ustanovljen tudi **Svet Vlade RS za mladino**, katerega namen je spremljati, ugotavljati in ocenjevati položaj mladih v družbi. Spremlja in ocenjuje tudi vpliv mladinskega dela in mladinske politike na družbene spremembe, predlaga ukrepe in spremlja, koliko politika na državni ravni vključuje in upošteva interese mladih, obravnava in daje mnenje predlogom zakonov in predpisov Vlade Republike Slovenije, ki zadevajo mladinsko politiko ter življenje mladih nasploh. Vladi Republike Slovenije ter pristojnim ministrstvom daje predloge, pobude in priporočila za uresničevanje zaveze po krepitvi mladinske razsežnosti v posameznih sektorskih javnih politikah... (Urad RS za mladino). Do sedaj se je sestel trikrat, na zadnji seji pa je potrdil predlog Zakona o javnem interesu na področju mladinskega sektorja. S tem korakom je odprta pot za nadaljevanje vladne procedure za sprejem akta. Zakon bo v prihodnosti osnova za ustvarjanje mladinskih politik v Sloveniji.

2.3 Mladinsko delo

Teoretiki in praktiki »dela z mladimi so se zavedali, da je treba presežno energijo mladih nekako kanalizirati in »družbeno konstruktivno« uporabiti«. (Ule in drugi 2002, 14) Mladinsko delo v veliki meri služi temu namenu. Namenjeno je podpori mladih na prehodu v odraslost. Služi usmerjanju mladih pri njihovem razvoju ter jim nudi izkušnje na življenjsko pomembnih področjih. Mladim pomaga pri razvoju avtonomije in pridobivanju avtoritete med odraščanjem. Mladinsko delo temelji na predpostavki, da odrasli mlade popeljejo skozi obdobje negotovosti v stabilno odraslost (Jeffs in Smith 1999). Pri mladinskem delu gre za (samo)organizirane aktivnosti mladih, ki predstavljajo njihov lastni prispevek k doseganju osamosvojitve ter vključevanja v različne vidike življenja posameznika in družbe. Na ta način mladi prispevajo k uresničevanju mladinske politike (Zavod Mladinska mreža MaMa 2008, 14).

Po definiciji Urada RS za mladino, ki že vrsto let sofinancira in evalvira delovanje organizacij za delo z mladimi in programe mladinskih organizacij, mladinsko delo:

[p]omeni načrtovan program (zlasti izkustvenega) neformalnega izobraževanja, ki je zasnovan z namenom, da (v sodelovanju z drugimi mladimi) pospešuje osebni in socialni razvoj mlade osebe, njeno integracijo v družbo skozi njeno prostovoljno sodelovanje in je komplementarno formalnemu izobraževanju in usposabljanju. Je v osnovi socialno skupinsko delo, ki vzgaja za sobivanje v skupnosti. Njegov rezultat je prepoznati zlasti v socialnih mrežah in globoki vzajemnosti. Mladim pomaga pri učenju o njih samih, drugih in družbi skozi aktivnosti, ki združujejo veselje do druženja, užitek, izzive in učenj. (Urad RS za mladino)

V delovnem osnutku Zakona o mladini Urada RS za mladino (2009, 3. člen) pa je zapis o mladinskem delu osvežen: »Mladinsko delo je v skladu s tem zakonom, s strani mladih in njihovih voditeljev, organiziran proces neformalnega učenja, ki temelji na udeležbi skupin mladih v pripravi, izvajanju in vodenju projektov ali dejavnosti z namenom krepitev osebnih kompetenc mladih za vključevanje v upravljanje družbe, povečevanja njihove zaposljivosti, integracijo v družbo ter vsestranski razvoj osebnosti mladega posameznika«.

Besedno zvezo »mladinsko delo« je težko postaviti v strog okvir. Nekatere države poznajo oblike prostovoljnega mladinskega dela, druge poklicno mladinsko delo, tretje prostovoljno in

poklicno mladinsko delo združujejo, nekatere pa promovirajo mladinsko delo v obliki storitev namenjenih mladim v okviru državne blaginje (Ferjančič 2008). Smith in Jeffs (1999, 2002) sta v opisu mladinskega dela izpostavila naslednje ključne dimenzije: mladinsko delo je delo, ki se osredotoča na mlade, poudarja prostovoljno vključevanje in povezovanje, predanost organizaciji oz. združenju, deluje prijateljsko neformalno, deluje celostno, skrbi za izobraževanje, v najbolj splošnem pogledu pa skrbi za blaginjo mladih.

Mladinska mreža MaMa (2008, 14) v svoji brošuri, kot najbolj tipične oblike mladinskega dela označi:

- *neformalno in priložnostno učenje mladih, namenjeno posebej mladim;*
- *zastopanje in uveljavljanje interesov mladih;*
- *mladinska kultura;*
- *šport in rekreacija za mlade;*
- *informiranje in svetovanje za mlade;*
- *socialne, humanitarne aktivnosti za mlade in druge oblike prostovoljnega dela;*
- *lokalno, regionalno, nacionalno in mednarodno povezovanje;*
- *druge prostočasne aktivnosti, ki so v javnem interesu in so namenjene mladim;*
- *raziskovalno delo mladih.*

Mrgole v knjigi *Kam z mularijo?* (2003, 31–32) mladinskemu delu v Sloveniji pripisuje naslednje značilnosti:

- je delo, ki zahteva visoko stopnjo samoiniciativnosti, ustvarjalnosti in motiviranosti na lokalni ravni;
- vanj se vključuje zavidljivo število mladinskih aktivistov in prostovoljcev;
- na lokalni ravni, kjer gre za širok obseg različnih oblik mladinskih pobud z različnimi poimenovanji, se pojavi težava prekrivanja z delovanjem državnih agencij;
- mladinski delavci znanje in izkušnje pridobivajo z opravljanjem dela, zato so njihova znanja intuitivna;
- mladinski delavci opažajo prenizko motiviranost mladih za vključevanje v izvajane programe, ki sodijo v sklop neformalnega izobraževanja;
- večina izvajanih aktivnosti mladih ne uspe trajneje povezati, ne na lokalni in ne na nacionalni ravni;
- izvaja se premalo trajnejših projektov, ki bi gradili na pripadnosti skupini, gre predvsem za enkratne dogodke;

- stopnja sodelovanja med različnimi ravnmi in akterji je vertikalno in horizontalno prenizka;
- problematičen je sistem financiranja, ki ne omogoča izvajanja dolgoročnih projektov.

Kakovost izvajanja mladinskega dela je odvisna od tega, koliko so posamezni mladinski delavci usposobljeni za izvajanje tega dela ter kakšne so možnosti financiranja (Kuhar 2007, 5). Mladinsko delo je kot učni prostor načeloma kakovostna vzporednica tradicionalnemu izobraževalnemu sistemu. Omogoča pa privlačnejšo, odprto, bolj fleksibilno ter učinkovitejšo obliko izobraževanja (Zavod Mladinska mreža MaMa 2008, 23). Izvajanje mladinskega dela poteka v mladinskih organizacijah in organizacijah za delo z mladimi.

2.4 Mladinska organizacija in organizacija za delo z mladimi

»**Mladinska organizacija** je organizacija, kjer so subjekt dogajanja mladi. Zaradi svojega načina delovanja mladinske organizacije predstavljajo iniciativo mladih v (civilni) družbi.« (Cepin in drugi 2005, pog. 4; 3) Delujejo po načelu »mladi za mlade«, kar pomeni, da so mladinske organizacije organizacije, ki jih vodijo mladi sami. Mladi so tako izvajalci kot tudi uporabniki programov. V delovnem osnutku Zakona o mladini Urada RS za mladino (2009, 3. člen) je zapisano, da je »mladinska organizacija prostovoljno avtonomno združenje mladih, ki ima najmanj 90 % članstva v starosti do 29 let in 70 % vodstva v starosti od 15 do 29 let.«

Organizacije za delo z mladimi pa so organizacije, kjer so mladi uporabniki programov, ki jih organizacija izvaja. Programe pripravljajo odrasle osebe, mlade pa skrbno in intenzivno vključujejo v posamezne faze priprave programov (Zavod Mladinska Mreža MaMa 2008, 27). V delovnem osnutku Zakona o mladini Urada RS za mladino (2009, 3. člen) je zapisano, da je organizacija za mlade »organizacija, ki pretežno izvaja aktivnosti za podporo mladinskemu delu.«

V diplomski nalogi govorim o obeh tipih organizacij – o mladinskih organizacijah ter organizacijah za delo z mladimi. V obeh tipih organizacij delajo (vodijo, koordinirajo delo...) t. i. mladinski delavci, ki so predmet moje diplomske naloge. Med organizacijami se ne glede na to, da se mladinske organizacije in organizacije za delo z mladimi v posameznih lastnostih razlikujejo, za obe vrsti najpogosteje uporablja kar izraz mladinska organizacija, zato v nadaljevanju uporabljam to besedno zvezo za obe vrsti organizacij.

Mladinskim organizacijam je skupno, da so nevladne (izjema so politični podmladki), zasebne, neprofitne in prostovoljne. Imajo določeno stopnjo organiziranosti, določeno obliko vodstva, člani imajo skupno poslanstvo in vrednote, delujejo po prepoznavni metodi, njihovo delo pa je namenjeno izpolnjevanju poslanstva (Cepin in drugi 2005, pog. 4; 3). Po definiciji Urada RS za mladino¹, ki ima vlogo nacionalnega koordinatorja mladinskega dela, obstajajo različne oblike organiziranosti oz. več tipov mladinskih organizacij ter organizacij za delo z mladimi. V grobem jih Urad RS za mladino deli na mladinske svete, mladinske centre, nacionalne mladinske organizacije ter druge nevladne organizacije. **Mladinski sveti lokalnih skupnosti** so nosilci mladinskega dela in mladinske politike na lokalni ravni. Združujejo mladinske organizacije na lokalni ravni. Mladinski sveti spodbujajo dejavnosti mladinskih organizacij, skrbijo za informiranje članov mladinskih organizacij ter širše javnosti o politiki na ravni lokalne skupnosti, ki zadeva mlade. Mladi imajo preko mladinskih svetov možnost povedati, kaj mislijo, ter vplivati na odločitve, ki jih zadevajo. V **mladinskih centrih** mladi različnih starosti in nazorov izvajajo najrazličnejše klubske aktivnosti. Gre za neformalno socializacijo na različnih področjih. Mladinskih centri mladim nudijo možnosti preventivnega delovanja, neformalnega izobraževanja in usposabljanja na lokalni ravni. Cilji so spodbujanje participacije mladih, aktivnega državljanstva, medkulturnega dialoga ter integracija mladih preko boljšega poznavanja položaja in vloge mladih v družbi. Urad RS za mladino definira **nacionalne mladinske organizacije** kot prostovoljne nevladne organizacije, katerih člani so večinoma stari od 15 do 29 let. Delujejo na nacionalni ravni in imajo svoje enote in člane v večini regij. Glavni namen nacionalnih mladinskih organizacij je predstavljanje in razvijanje interesov mladih, opravljanje mladinskega dela ter spodbujanje mladih k aktivni participaciji v družbi. **Druge nevladne organizacije** (prostovoljne, neprofitne), ki ne spadajo med nobeno od zgoraj naštetih skupin pa so društva, zavodi, klubi ter zveze društev, ki izvajajo mladinske programe in programe namenjene mladim (Urad RS za mladino).

¹ Urad RS za mladino je organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport, ki je nosilec nacionalne mladinske politike. Opravlja naloge in izvaja ukrepe za spodbudo in razvoj organiziranosti mladih, njihovo participacijo v družbenih procesih, neformalno izobraževanje in informiranje mladih in svetovanje mladim, mobilnost in mednarodno sodelovanje mladih ter boljše poznavanje mladine. Spremlja aktivnosti mladinskih organizacij in organizacij za delo z mladimi.

2.5 Mladinski delavec

Mladinski delavec je strokovnjak za organiziranje, izvedbo in vrednotenje (evalvacijo) dejavnosti mladih v prostem času ter umeščanje te dejavnosti v družbene procese načrtovanja in odločanja (Urad RS za mladino 2004). Je izvajalec in oblikovalec programov mladinskega dela preko komunikacije z mladimi (Kern 2006, 32). Skupaj z mladimi načrtuje programe, posamezne projekte, jih implementira, vodi in nadzira ostalo osebje, vodi in upravlja organizacijo, sodeluje z drugimi strokovnjaki, starši, mladimi in skupinami v skupnosti. Mladinski delavec skrbi tudi za razvoj institucij, ki skrbijo za participacijo mladih (Kern 2006, 69).

Opravljanje poklica mladinskega delavca je zelo obsežno in zahtevno. Mladinski delavci so nenehno razpeti med upoštevanjem potreb mladih ter sledenjem zastavljenim ciljem organizacije. Oboje morajo izvajati čim bolj učinkovito, da dosežejo svoj namen. Mladinski delavci (mentorji) morajo na posameznih področjih izbirati različne metodične prijeme pri delu z mladimi, ob tem pa se morajo zavedati omejitev in pogojev okolja (Mrgole 2003, 120). Delo z mladimi zahteva vodenje, posredovanje, razumevanje, omogočanje svobodnega izražanja, svetovanje in spodbujanje ter sproščenost, smisel za humor, nekonvencionalnost in hkrati trdnost in vztrajnost (Mrgole 2003, 81).

Za mladinskega delavca je ključnega pomena, da zna k aktivnemu sodelovanju pri posameznih projektih, delavnicah in neformalnih izobraževanjih privabiti čim več mladih. Mladi morajo v programih, ki jih izvajajo mladinski delavci prepoznati navdušenje sodelujočih ter možnost neformalnega pridobivanja znanja (Mrgole 2008). Mladinski delavec mora znati mlade motivirati in jih navduševati, da svoj prosti čas kar se da koristno uporabijo za razvoj svojih sposobnosti, obenem pa mora upoštevati potrebe, ki jih imajo mladi. Z mladimi mora biti v neposrednem stiku, se povezovati z njimi, da jih potem lahko bolje razume. Skrbeti mora za njihov razvoj.

Vloga mladinskega delavca oz. delavke obsega več sklopov:

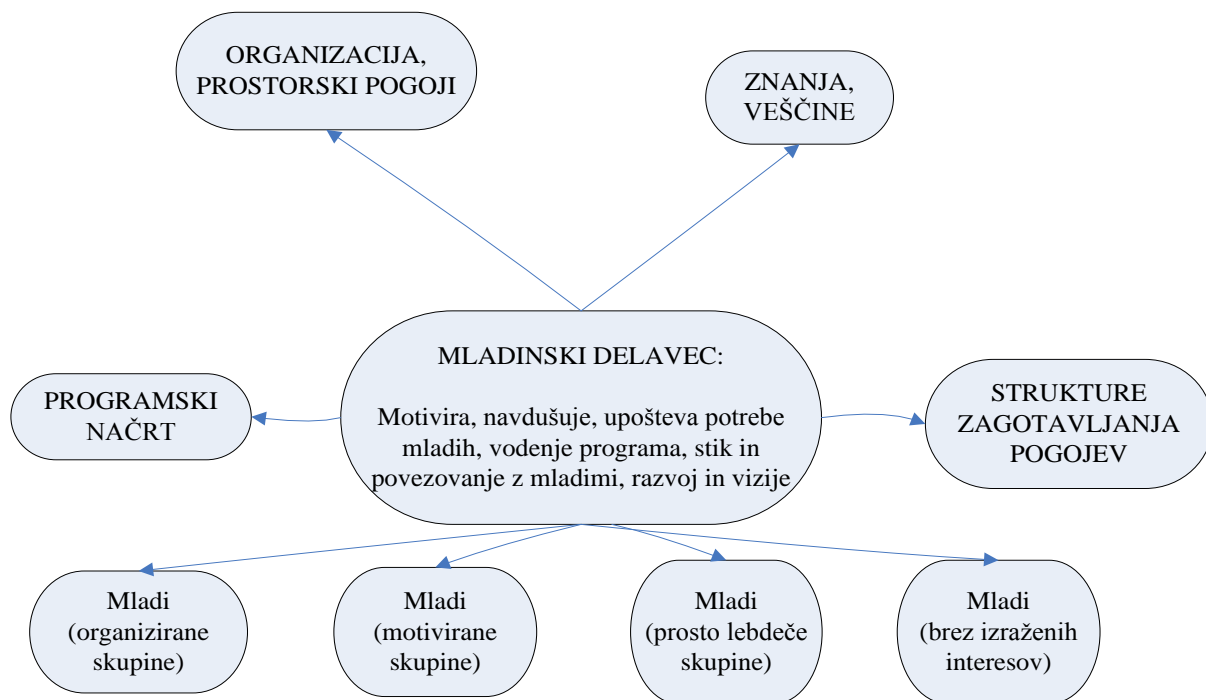
- neformalno izobraževanje,
- skrb za aktivno participacijo,
- spodbujanje in krepitev moči mladih,
- promocija enakih možnosti ter družbenega vključevanja (Mrgole 2007, 81).

Na spletni strani »Connexions direct« (2009), ki je namenjena informiranju mladih in svetovanju mladim v Veliki Britaniji, sem zasledila podstran »Jobs4u – Careers database«, kjer si mladi lahko poiščejo prosta dela. Na tej strani katalog delovnih mest med drugim definira tudi lastnosti in znanja, ki bi jih mladinski delavec moral imeti:

1. biti sposoben razvijati in voditi programe neformalnega učenja;
2. znati se povezovati z mladimi, ki prihajajo iz različnih okolij in razmer;
3. imeti odlične komunikacijske sposobnosti in sposobnosti poslušanja;
4. znati motivirati mlade;
5. razumeti težave, skrbi in interese mladih, ne da bi bil ob tem pokroviteljski;
6. znati si pridobiti zaupanje;
7. biti iskren, potrpežljiv in dojemljiv;
8. biti fleksibilen – pri nudenju pomoči mladim;
9. biti zaupen v pogovorih s skupinami ali posameznikom;
10. imeti razvite sposobnosti vodenja in delovanja v skupini;
11. biti predan in zanesenjaški;
12. imeti dobre organizacijske sposobnosti.

Mladinski delavec je mlajši, lahko tudi starejši človek, ki dela z mladimi. Pri nas mladinske delavce v organizacijah zaposlujejo na različne načine, nekateri delajo kot prostovoljci, drugi so zaposleni za nedoločen čas, za določen čas, tretji opravljajo mladinsko delo preko študentskega servisa, preko avtorskih pogodb in javnih del. Mladinski delavec svoje izkušnje pridobiva od mladih in z delom za mlade. Več kot ima »kilometrino«, bolj bo znal razumeti dogajanje pri opravljanju mladinskega dela. Ker v Sloveniji nimamo vzpostavljenega formalnega izobraževalnega sistema za ta poklic, večino svojih znanj in veščin mladinski delavec pridobi neposredno ob izvajanju mladinskega dela.

Slika 2.1: Dejavniki in strukturne povezave delovanja mladinskega delavca

Vir: Mrgole (2008, 9).

Mrgole je v *Kam z mularijo?* (2007, 99–101) posebej zapisal tudi znanja, spretnosti in vrline, potrebne za vodenje mladinske organizacije. Vodenje mladinske organizacije zahteva:

- veščine, ki so povezane z osebno naravnostjo, kot so odprtost za nenehno učenje, obvladovanje razmišljanja, učenje čustev;
- lastnosti, ki so viri osebnostnih značilnosti, kot so razvoj od kompetentnosti k profesionalizmu, notranja motiviranost;
- spretnosti vodenja in timskega dela;
- želja po izobraževanju, razvoju in ocenjevanju napredka organizacije in
- spretnosti demonstriranja, mentorske pomoči, svetovanja.

Delavci v mladinskih organizacijah pripravljajo in izvajajo različne mladinske programe, za katere želijo, da bi bili čim bolj prepoznavni, na ta način pa bi k aktivni udeležbi privabili čim več mladih. »Program je usmeritev za delo, ki temelji na nekem širšem ozadju, na premišljenem konceptu, na viziji, na širših družbenih ciljih.« (Mrgole 2003, 112) Za realizacijo programa je potreben strateški načrt, ki zahteva določena znanja in izkušnje. Mladinski delavci morajo za izvedbo programa pripraviti podroben načrt (Mrgole 2003, 113).

Na spletni strani Urada RS za mladino so kot prednostna področja izvajanja mladinskih programov in programov za mlade navedeni:

- neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih za mladinsko delo;
- prostovoljno mladinsko delo;
- informiranje in svetovanje za mlade;
- participacija, aktivno državljanstvo, človekove pravice;
- mednarodno mladinsko delo;
- mobilnost mladih;
- raziskovalno delo mladih.

3 ZGODOVINA RAZVOJA MLADINSKEGA DELA

Razvoj mladinskega dela je zelo povezan s spremembami v ekonomskem socialnem, kulturnem in političnem kontekstu (Verschelden in drugi 2009, 9). V vseh socioloških poklicih, vključno z mladinskim delom, je skozi zgodovino prihajalo tudi do različnega dojetja spola, etničnosti ali družbenega razreda. Pri mladinskem delu so moški imeli za razliko od ostalih socioloških poklicev, kjer je v preteklosti prevladovalo delo žensk, močnejši vpliv.

Ena od pomembnih funkcij mladinskega dela je, kljub poudarku na gradnji nacionalne identitete ter pozitivnemu odnosu do tradicionalne kulture, integracija mladih, tudi tistih, ki prihajajo iz različnih etničnih skupin. Tudi v odnosu do različnih družbenih razredov je, čeprav mladinsko delo na tem področju poudarja nevtralnost, zaradi različnega dojetja delavskega razreda ter mladih z manj priložnostmi, vedno prihajalo do trenj (Verschelden 2009, 25).

Ko raziskujemo zgodovino mladinskega dela, lahko pogledamo trenutno stanje mladinskega dela in se na podlagi tega vrnemo v preteklost in opazujemo razvoj, ali pa se vrnemo v čas, ko so se pojavili prvi socialni ukrepi, namenjeni mladim. Pojavljajo se različna mnenja o tem, kako definirati trenutek, ki bi mu lahko rekli »rojstvo« mladinskega dela. Do spreminjanja mladinskega dela je prihajalo že zaradi različne definicije besede mladi. V predindustrijskem obdobju so otroci iz otroštva prešli neposredno na trg dela in bili postavljeni v svet odraslosti že v zgodnjih letih. Prehoda, takšnega kot je danes, ko se je med otroštvo in odraslost

»vrnilo« še eno obdobje, takrat ni bilo (Verschelden in drugi 2009, 21). Bernard Davies, ključni analitik zgodovine mladinskega dela v Angliji, povezuje začetke mladinskega dela z obdobjem industrializacije. Industrijsko revolucijo omenja kot ključni zgodovinski moment za mladinsko delo. To je bilo obdobje, ko se je družba zelo naglo spreminjala, te spremembe pa so spremljale različne socialne problematike in vprašanja, ki so zadevala tudi mlade (Verschelden in drugi 2008, 9). V tem obdobju gre za nov konstrukt adolescence. Uvede se obvezno izobraževanje, prepove se otroško delo, poveča in okrepi se vloga mladinskih raziskav in mladinske politike. Vse to je vplivalo na izoblikovanje mladinskega dela (Verschelden in drugi 2008, 13). Veljati je začelo prepričanje, da pedagoški pristopi lahko rešijo probleme vključevanja. Pedagogizacija uporabi mladinsko delo kot pripomoček za socialno politiko, ki je usmerjena v nemoteno vključevanje mladih, obenem pa je mladinsko delo ključni dejavnik pri socialnih spremembah in vprašanju, kaj sploh pomeni biti vključen in v kakšno vrsto družbe. Ta dvoumen položaj mladih, ki je vseskozi prisoten, zelo jasno kaže, da je mladinsko delo del socialne politike in obratno (Verschelden in drugi 2008, 9). Strokovnjaki se že vrsto let trudijo definirati mladinsko delo, toda splošno priznana definicija še vedno ne obstaja. Nemški teoretski sociolog je v fenomenu, ki ga sam poimenuje »prakticizem«, že leta 1964 izpostavil problem pomanjkanja teorije mladinskega dela, ki bi povezovala raziskave, prakso, politiko in istočasno preprečila, da bi mladinsko delo kot posebna praksa izginilo (Verschelden in drugi 2008, 11–12). V nadaljevanju, od zgodnjih 1970-ih dalje, je bil viden napredek pri ustanavljanju mladinskih organizacij, usposabljanjih mladinskih delavcev ter mladinski vodij. Od 1990-ih dalje intenzivno raste in se krepi mednarodno združenje mladinskih politik, ne samo v okviru evropske unije ampak tudi v okviru Svetu Evrope (Verschelden in drugi 2009, 5). Ob koncu leta 1999 so v evropskem parlamentu razglasili izid *Bele knjige »Nova spodbuda za evropsko mladino«*. Gre za politično delo, ki je zahtevalo optimalen konsenz med takrat 15. državami članicami. Priprava Bele knjige je premik na področju evropskih mladinskih politik, čeprav se delo v začetku ni uvrstilo v evropske politike. V letu 2001 pa je na pobudo takratnih držav članic, evropska komisija Belo knjigo tudi objavila. Kot osnovo za izvajanje mladinskega dela tako danes Belo knjigo uporablja že 27 držav članic.

3.1 Zgodovina razvoja mladinskega dela v Sloveniji

Kot v *Predahu za študentsko mladino* piše Uletova (1998, 18), je v poznih šestdesetih letih prejšnjega stoletja zaradi podaljševanja študija v prehodu iz mladosti v odraslost prišlo do bistvenih sprememb. Vse več mladih ob zaključku adolescence² ne vstopi v odraslost. Med adolescenco in odraslost se umesti še obdobje postadolescenc³. Mladi so v tem obdobju kritično reflektirali družbo ter do neke mere zavračali tradicionalna pričakovanja glede vstopa v odraslost in umeščanja v družbo. Izražali so se preko mladinskih socialnih gibanj in mladinskih kultur (Kenigston 1968, 1972 v Ule in drugi 1996, 18). V začetku sedemdesetih je bila za Slovenijo značilna povečana represija in ponoven ideološki pritisk na mlade. Pritiskalo se je predvsem na politično usmerjen mladinski tisk in medije. Prihajalo je do študentskih uporov. V tem času je bila ukinjena samostojna študentska organizacija in bila združena z mladinsko organizacijo, ki je koristila razvoju alternativnih in socialnih gibanj v Sloveniji. Na sredini sedemdesetih so se pojavile ideje in formiranje civilne družbe in gibanj, ob koncu sedemdesetih pa se je v Sloveniji oblikovala senzibilna in razvejana mladinska scena, ki je tudi v osemdesetih predstavljala pomemben del neodvisne politične javnosti (Ule in drugi 1996, 21-22). Osemdeseta so bila za mladinska gibanja intenzivno obdobje izpostavljanja »drugačnosti«, drugačne kulture, zabave, novega znanja in informacij ter politične kulture. V teh letih so se mladi vse bolj vključevali v različna formalna in neformalna civilnodružbena gibanja in organizacije. Ta mladinska gibanja in politika mladih je predstavljala družbeno in politično uveljavljanje vedno bolj samosvoje sociokulturne in politične mladinske scene (Ule in Mihelj 1995, 28). Mladi v Sloveniji v 1990-ih letih so bili nato izpostavljeni izrazitim procesom večkratne tranzicije. Gre za prehode iz moderne v postmoderno družbo, socialistične v postsocialistično ter prehod iz Jugoslavije v samostojno državo. Spoprijemati so se začeli s problemi brezposelnosti ter spremembo načinov zaposlovanja. Značilno za mlade je tudi, da se preusmerjajo iz ukvarjanja z družbo k ukvarjanju s samim seboj. Želijo dosežati čim manj bolečo in tvegano pot v prihodnost (Ule 1996, 22). Zato je prihajalo do razvoja vse več oblik izvajanja mladinskega dela oz. dela z mladimi. V 1990-ih letih so se začele razvijati mladinske scene, ki so se večinoma oblikovale okrog ene od ključnih

² »Po Kenistonu se adolescenca časovno umešča v obdobje med 16. in 19. letom in je značilna predvsem za mlade dijake in dijakinje, vajence in vajenke.« (Ule, 1996, 18)

³ »Postadolescenca pa je posebna oblika mladosti, ki nastopi po zaključku tradicionalne mladosti in zajema prvo polovico dvajsetih let (20–24 let). Pomeni obdobje intenzivne osebnostne in identitetne krize, ki sledi prvotni identitetni krizi v adolescenci.« (Ule, 1996, 18)

prostočasnih dejavnosti mladih. Te dejavnosti so se odvijale na javnih zbirališčih, kjer bila je večina navzočih aktivno vključenih v dogajanje (Ule 2008, 169).

Po letu 1991, tj. po osamosvojitvi Slovenije so se v sodelovanju s Svetom Evrope, natančneje z Direktoratom za mladino in šport, gradili novi koncepti dela z mladino in pristopi k njemu tudi na evropski ravni. Prav tako, kot v celi Evropi, je tudi v Sloveniji z objavo *Bele knjige* v letu 2001, prišlo do dodatnih spodbud pri izdelavi mladinskega programa na nacionalni ravni. Od leta 2004 Evropski programi za mladinsko delo v Sloveniji predstavljajo pomemben prispevek. Program Mladina (Youth) dopolnjuje programe, ki jih Urad RS za mladino uporablja za spodbujanje mladinskega dela. Od vstopa Slovenije v Evropsko unijo so se finančni prispevki, namenjeni programu Mladina, podvojili (Škvor 2008, 162). Urad RS za mladino je v tem obdobju objavil strategijo za izboljšanje pogojev za izvajanje mladinskega dela za obdobje 2005–2010.

Trenutno je v Sloveniji na mladinskem polju, kot že omenjeno, aktualen predlog Zakona o javnem interesu na področju mladinskega sektorja. Implementacija Zakona bo v prihodnosti mladinskim organizacijam dajala oporo pri izvajanju njihovih aktivnosti in ustvarjanju mladinskih politik.

4 MLADINSKO DELO V EVROPI

Danes je skupni imenovalec vseh mladih po Evropi naraščajoča negotovost prehodov v odraslost. Mladi se morajo hitro prilagajati spreminjajočim se razmeram (Ule in drugi 2002, 32–33). Spreminja se njihova narava, njihove potrebe, vrednote in okoliščine, v katerih odraščajo, zato se mora spreminjati tudi mladinsko delo, da ne bi postalo brezplodno in irelevantno (Kern 2006, 14).

Vodilno načelo mladinskega dela tako na nacionalnih, kakor tudi na lokalnih ravneh v Evropi je pomagati mladim pri organiziranju lastnih aktivnosti in pri iskanju lastnih načinov izražanja. Osnovna strategija je podpiranje mladinskih organizacij, ki organizirajo aktivnosti za mlade. Za učinkovito mladinsko delo naj bi javni sektor priskrbel številne infrastrukturne storitve, med drugim podporne sisteme za mladinske

organizacije in skupine, mladinsko informiranje in svetovanje, priložnosti za medkulturno učenje in kulturne aktivnosti in dostop do novih tehnologij (Kuhar 2007,18).

Dokumenti o mladinskih politikah, na evropski ravni, mladinskega dela ne obravnavajo kot poklic, niti mladinskih delavcev ne kot specifično skupino delavcev za razvoj politik (Verschelden in drugi 2009, 16). Mrgole (2003, 48) za mladinsko delo v evropskih državah ugotavlja, da je zelo različno razvito, sistemizirano, profesionalizirano in s tem tudi različno institucionalizirano. Gre za zelo raznolike poglede na mladinsko delo in precejšnja odstopanja pri izvajanju aktivnosti. Odvija se v zelo različnih organizacijah in izvedbenih oblikah. Povsod pa so z vidika kakovosti prisotni temeljni elementi mladinskega dela.

Vpliv na izoblikovanje mladinskega dela imajo naslednji elementi:

- vrednote in ozadja delovanja, raven oz. stopnja znanja o mladinskem delu;
- znanje oz. usposobljenost posameznih izvajalcev – mladinskih delavcev, strokovnost kadra;
- vzdrževanje, zagotavljanje visoke stopnje motiviranosti mladih;
- lastnosti posamezne organizacije ter lastnosti in kakovost izvajanja programov;
- lastnosti in stopnja zagotavljanja pogojev za delovanje;
- izvajanje evalvacije preteklega delovanja organizacije pomaga pri izboljšanju delovanja v prihodnosti (Mrgole 2003, 48).

Prepoznavnost neformalnega učenja je na evropski ravni sicer v zadnjih letih že precej narasla, kljub temu pa mu »stakeholderji« in javnost posvečajo še vedno premalo pozornosti. Povečati je treba prepoznavnost na formalni in socialni ravni (Verschelden in drugi 2009, 18). Raziskovalci, oblikovalci politike ter mladinski delavci, ki so se v letu 2008 na delavnici v Belgiji pogovarjali o jasnosti definicije mladinskega dela, so se strinjali da mladinsko delo doživlja neke vrste krizo identitete. Tudi meja med mladinskim ter socialnim delom ni jasna. (Verschelden in drugi 2009, 155). Zaradi želje po jasnejši definiciji in večji prepoznavnosti mladinskega dela je v zadnjih letih nastalo na evropski ravni več dokumentov in programov, ki jih naštevam in podrobneje opisujem v nadaljevanju. Dokumenti na področju evropske mladinske politike odpirajo prostor razvoja mladinskega dela tudi v Sloveniji.

4.1 Relevantni programi in dokumenti na evropski ravni, povezani z mladinskim delom

Na evropski ravni je bilo v zadnjem desetletju razvitih več strategij, namenjenih izoblikovanju mladinskih politik, umeščanju mladih v sisteme in bolj natančnemu definiranju mladinskega dela. Leta 1998 sta direktorat Evropske komisije za izobraževanje, državljanstvo ter oddelek Sveta Evrope za mladino in šport podpisala sporazum o partnerstvu. »Program med drugim obsega tudi usposabljanje evropskih mladinskih delavcev in pripravo standardov kakovosti pri usposabljanju mladinskih delavcev v Evropi.« (Svet Evrope 2001, 80)

Že omenjena objava *Bele knjige »Nova spodbuda za evropsko mladino«* v letu 2001 je postavila institucionalni okvir evropskega sodelovanja na področju mladine. Knjiga že s samim naslovom sporoča namen. Državni organi morajo poskrbeti za reševanje težav, ki so zelo pogoste med mladimi, to so zaposlovanje, skrb za formalno in neformalno izobraževanje, socialno vključevanje, rasizem in ksenofobija, imigracija, potrošništvo, zdravje in varovanje zdravja (Kuhar 2007, 11).

Bela knjiga izpostavlja štiri področja delovanja:

- informiranje mladih,
- participacija mladih,
- prostovoljne aktivnosti mladih in
- boljše poznavanje mladine (Zupan 2008).

Leta 2001 je Svet Evrope izdal publikacijo z naslovom *Svet Evrope – 800 milijonov Evropejcev*, v kateri je z nekaj besedami napisano tudi, na kakšen način želi Svet Evrope poskrbeti za mlade. »Glavni cilj Sveta Evrope je razviti tako skupno evropsko politiko, ki bo pospeševala sodelovanje mladih in njihovo odgovorno državljanstvo ter jim ponujala boljše možnosti izobraževanja in zaposlovanja.« (Svet Evrope 2001, 79)

Marca 2005 je bil na zasedanju Sveta Evrope sprejet *Evropski mladinski pakt*, eden od inštrumentov revidirane Lizbonske pogodbe. Evropski mladinski pakt narekuje ukrepe nacionalnih oblasti in evropskih institucij na treh področjih:

- zaposlovanje, vključevanje in družbeni napredek;
- izobraževanje, usposabljanje in mobilnost;

- usklajevanje obveznosti poklicnega in družinskega življenja (European Commission, 2007).

Med letoma 2007 in 2013 se in se bo na evropski ravni izvajal Program Mladi v Akciji (an. *Youth in Action Programme*), ki je naslednik programa Program Mladi za Evropo (an. *Youth for Europe Programme*) iz leta 1995. Program poudarja mednarodne in dodatne občolske dejavnosti za mlade med 13. in 30. letom. Podpira tudi izobraževalne programe, namenjene mladinskim delavcem, pomaga pri uresničevanju skupnih ciljev Evropske mladinske politike in Evropskega mladinskega pakta, podpira projekte, katerih cilj je vzpostaviti sodelovanje in strukturni dialog med mladimi, mladinskimi delavci in ustvarjalci politike na področju mladine, ter organizira seminarje, ki služijo tem namenom (Becky in drugi 2008). V program se vsako leto aktivno vključi več kot 60.000 mladih. Ključni podporniki programa so posamezniki, izobraževalne institucije, mladinski delavci, voditelji in trenerji, vključene organizacije, storitve za mlade, nacionalne agencije Mladi v Akciji (v Sloveniji NA Movit), lokalne oblasti, vlada, Evropska komisija, potencialni delodajalci. Program Mladi v Akciji izvaja tudi pridobivanje certifikatov – Youthpass, ki omogočajo, da mladinski delavci na podlagi udeležbe pri aktivnostih programa Mladi v Akciji, lahko prejmejo potrdilo za svoje neformalno pridobljeno znanje (Von Hebel in drugi 2009, 25).

V prvi polovici letošnjega leta je Evropska komisija sprejela novo strategijo EU, ki zadeva mladinsko politiko v naslednjih 10 letih. Naslov strategije je *Mladi – vlaganje vanje ter krepitev njihove vloge in položaja*. Mladi so ena najbolj ranljivih skupin v družbi, zlasti v sedanji gospodarski in finančni krizi. So veliko bogastvo v naši starajoči se družbi, zato je poudarek te strategije na ustvarjanju več priložnosti za mlade v izobraževanju in zaposlovanju, izboljševanju dostopa in polne udeležnosti vseh mladih v družbi in spodbujanju vzajemne solidarnosti med družbo in mladimi (Cink 2009, 2; Europa 2009).

Trenutni dokumenti, ki se nanašajo na mladinsko politiko na evropski ravni, mladinskega dela ne obravnavajo kot samostojen poklic. Z mladinskimi delavci se ne ukvarjajo kot s posebno ciljno skupino za razvoj politik. Najpogosteje se ti dokumenti nanašajo na mladinsko delo kot prostovoljno dejavnost, ki ji omogočajo usposabljanje, spodbujajo povpraševanje, pomagajo pri koordinaciji in nudijo podporo organizacijam ter njihovim mladinskim delavcem in vodjem lokalnih organizacij. Glavni cilj mladinskega dela je mladim zagotoviti več priložnosti za oblikovanje lastne prihodnosti. Splošni cilj je povezovanje in vključevanje mladih v družbo. Že tradicionalno se mladinsko delo razvršča v socialno politiko in

izobraževalni sistem. Velik vpliv na mladinsko delo ima tudi vedno težji prehod mladih iz šole na trg dela – večanje brezposelnosti, pomanjkanje izobrazbe, marginalizacija in socialna izključenost (Mairesse 2008, 4).

4.2 Stanje mladinskega dela v Evropi in izbranih evropskih državah

Raziskava *Socioeconomic scope of youth work*, ki jo je Inštitut za socialno delo ter socialno pedagogiko (nem. *Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik*) izpeljal po naročilu Evropske komisije v sodelovanju s Svetom Evrope, je pripomogla k vpogledu v mladinsko delo in njegovi nadaljnji analizi. Mladinsko delo neformalno učenje skuša narediti bolj prepoznavno in ga postaviti v ospredje. Iz rezultatov raziskave je razvidno, da mladinsko delo daje poudarek posebnemu učnemu načrtu za mlade, mednarodnemu mladinskemu delu, odprtemu mladinskemu delu, sodelovanju in enakovrednemu vključevanju mladih v izobraževalne sisteme, rekreacijo, svetovanje mladim, informiranje mladih, mladinsko delo in športe. Z raziskavo je Inštitut skušal prikazati stanje institucij, ki podpirajo aktivnosti mladih. Skušal je prikazati, koliko denarja in časa je vložena v te institucije, kakšno je število ljudi, ki jih tovrstne institucije zaposlujejo, ter koliko mladih se vključuje v posamezne aktivnosti (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 6).

Iz rezultatov raziskave *Socioeconomic scope of youth work* je mogoče razbrati, da je mladinskemu delu na evropski ravni, prav tako kot na ravni posameznih držav, zelo težko pripisati neko enotno definicijo oz. enoten način delovanja. Pojem mladinsko delo je bil oblikovan na podlagi tradicij posameznih držav. Eden od razlogov, da za mladinsko delo ne obstaja splošno veljavna definicija, je, da v posameznih državah za regulacijo mladinskega dela ni začrtanih pravnih okvirov, po katerih bi se morali pristojni ravnati. V nekaterih državah je težava že pri samem razvoju oz. »nerazvoju« mladinskega dela skozi čas. Avstrija, Nemčija, Estonija, Norveška, Irska in Romunija so države, ki imajo postavljene pravne okvire, vendar od naštetih samo Nemčija in Irska lahko z zakonom tudi neposredno vplivata na mladinsko delo. V Grčiji, Italiji in Španiji mladinsko delo regulirajo zakoni, ki so povezani z zaposlovanjem in formalnim izobraževanjem mladih. Italija je od naštetih najbolj nezainteresirana, ker že tradicionalno mladinske politike nima nikjer posebej opredeljene, delno le na področju formalnega izobraževanja in pri opredeljevanju posameznih sektorjev na trgu delovne sile. Na Nizozemskem je skrb za mladino regulirana z zakonom, medtem ko

prostočasnih dejavnosti država večinoma ne regulira (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 21). Nemčija in Irska imata edini v zakonu definicijo mladinskega dela tudi zapisano.

Če poskušamo najti nekaj skupnega v evropskih državah, bi v splošnem lahko rekli, da je po vseh evropskih državah mladinsko delo namenjeno dodatnem izpopolnjevanju znanja oz. neformalnemu izobraževanju. V večini evropskih držav izvajanje mladinskega dela želi mladim zagotoviti možnost, da si nabirajo nove izkušnje za vstop v svet odraslih, skrbijo za svoj osebni razvoj, se osamosvojijo in integrirajo v družbo (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 22). V vseh evropskih državah je mladinsko delo namenjeno vsem mladim, vključno z mladimi z manj priložnostmi ali socialno izključenimi. Ob pregledu različnih evropskih dokumentov velja izpostaviti, da se mladinska politika ne dotika samo težav mladih, preventive in problematične mladine. Obenem gre tudi za spodbujanje spodbudnih okoliščin za vse mlade (Kuhar 2007, 12).

Posamezne evropske države imajo tudi z vidika aktivnosti, ki jih mladinske organizacije spodbujajo in izvajajo, različno predstavo o tem, kaj je mladinsko delo. V državah, kjer je šport del mladinskega dela, je več kot tretjina oz. polovica aktivnosti, ki jih ponujajo mladinske organizacije, športnih. V Nemčiji na primer pa je pri mladinskem delu poudarek predvsem na dejavnostih, ki preprečujejo socialno izključenost posameznikov. Podrobnejših podatkov za to področje mladinskega dela ni podanih, ker te aktivnosti izvajajo večinoma centri za zaposlovanje in sodijo v trg dela (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 7).

V vseh evropskih državah je mogoče ugotoviti, da mladinsko delo izvajajo različne vrste izvajalcev. Gre za javne, »poljavne«, nevladne ali prostovoljne službe. V večini evropskih držav več kot 65 % mladinskega dela izvaja nevladni sektor, medtem ko v Španiji mladinsko delo v 60 % izvajajo javne ustanove (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 7).

V Evropi je vodilno načelo mladinskega dela, tako na nacionalni kot tudi na lokalnih ravni, pomagati mladim pri organiziranju lastnih aktivnosti in pri iskanju lastnih načinov izražanja. Osnovna strategija je podpiranje mladinskih organizacij, ki organizirajo aktivnosti, namenjene mladim (Kuhar 2007, 18). Kuharjeva (2007, 64) ugotavlja, da je mladinsko delo v evropskih

državah preveč izobraževalno naravnano in da ta izobraževanja izvajajo predvsem odrasli, kar pa zmanjšuje aktivno participacijo mladih pri izvajanju mladinskega dela.

V splošnem bi lahko rekli, da imajo vse države nek izobraževalni sistem, namenjen mladinskim delavcem, ki delajo kot prostovoljci ali zaposleni. Večinoma gre za programe, ki potekajo v okviru mladinskih organizacij ali pri posameznih predmetih ali programih na fakultetah, z izjemo Irske, ki ima »mladinsko delo« kot ločeno – specializirano smer študija.

V nadaljevanju delam primerjavo sistema mladinskega dela ter položaja mladinskega delavca v šestih naključno izbranih evropskih državah, vključno s Slovenijo. Izbranih je šest držav, ki so geografsko, pa tudi glede razvoja mladinskega dela, precej raznolike.

4.2.1 Estonija

Na nacionalni ravni ima Estonija *Zakon o mladinskem delu* (1999). V tem zakonu definicija o mladinskem delu ni podana. Podrobnejša definicija vlog posameznih akterjev pri mladinskem delu ter način organiziranja in financiranja pa sta zapisana v *Konceptu mladinskega dela*, ki ga je estonska vlada sprejela leta 2001 (Divjak in Šporar 2005, 4). Kot pomembne dokumente za razvoj mladinskega dela pa Estonija navaja še *Razvojni načrt estonskega mladinskega dela 2001–2004* iz leta 2001 ter *Belo knjigo evropske komisije* (2001) (The Ministry of Education and Research of Estonia 2006, 10).

Mladinsko delo v Estoniji vključuje izobraževanje mladih na socialnem, kulturnem in zdravstvenem področju ter skrb za njihov fizični in psihični razvoj. Funkcija mladinskega dela v Estoniji je oblikovanje okoliščin, ki bi pomagale mladim pri dodatnem razvoju izven družine, formalnega izobraževanja in službenih obveznosti – to so dejavnosti, ki se jih mladi udeležujejo po svoji lastni volji (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 32).

Mladinska organizacija je po estonskem zakonu neprofitna organizacija, katere namen je organiziranje in izvrševanje prostovoljnega dela. Vpisana mora biti v register mladinskih organizacij. Mladi morajo predstavljati vsaj dve tretjini članstva (Divjak in Šporar 2005, 21).

Poklic mladinskega delavca v Estoniji opravlja širok spekter ljudi. Status mladinskega delavca je tam trenutno še dokaj nejasen, zato ni mogoče točno določiti, kdo dejansko je mladinski delavec in kdo ne. V Estoniji so sicer v letu 2006 prvič oblikovali poklicne standarde za mladinske delavce – klasificirali so poklice mladinski delavec III, IV in V, ki so zapisani tudi v poklicnem registru (v Sloveniji »katalog delovnih mest«) (Eesti Noorsootöö Kesku 2009, 2). Vseeno pa večino mladinskega dela trenutno izvajajo prostovoljci. Dejavnosti v okviru mladinskega dela opravljajo mladi sami ali pa vsaj pomagajo pri izvedbi. V registru neprofitnih organizacij je trenutno registriranih okrog 150 organizacij in okrog 10 združenj mladinskih delavcev. V Estoniji se je področje mladinskega dela v zadnjih letih začelo razvijati, posebej na lokalni ravni (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 33).

Estonija ima 1 351 069 prebivalcev, od tega 373 994 starih med 7 in 26 let, kar je tudi njihov starostni okvir za mlade (The Ministry of Education and Research of Estonia 2006, 9). Mladinske organizacije so tam financirane iz različnih virov: starši in mladi sami, proračun lokalnih oblasti, državni proračun, kot del Ministrstva za izobraževanje, različni skladi, kot je Program Mladina, davka od iger na srečo, evropski mladinski sklad idr. (The Ministry of Education and Research of Estonia 2006, 13).

Prostovoljci imajo v Estoniji na voljo različna strokovna izobraževanja, vendar so ta v veliki meri kaotična in neredno organizirana. Na višji strokovni šoli za socialno pedagogiko obstaja triletna smer za mladinske delavce in socialne pedagoge ter štiriletni študij za socialne delavce, ki vključuje 40–50 odstotkov prakse. Na strokovni ravni organizirajo tudi tečaje, namenjene mladinskim delavcem. Nevladna združenja in estonski Center za mladinsko delo za ljudi, ki delajo z mladimi, zagotavljajo različne vrste izobraževanj za mladinske delavce (Estonian youth work in brief, 3). Na visokošolski ravni Estonija izvaja univerzitetni program sociološke smeri (sociologija, socialna politika in socialno delo). Estonci z mladinskim delom oz. mladinskimi delavci povezujejo izraze, kot so mladinski delavec (v to skupino vključujejo tudi mladinske inštruktorje in vodje prostočasnih delavnic), socialni pedagog in socialni delavec (v to skupino so vključeni tudi socialni kulturni delavci) (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 44).

4.2.2 Nemčija

Nemčija v splošnem mladinsko delo razume kot socializacijsko delo, namenjeno predvsem mladim s težavami ter njihovim skrbnikom in skrbnicam (Kuhar 2007, 66). Prostovoljne organizacije, ki so jih oblikovali mladi v sodelovanju z odraslimi z namenom razvoja mladostnikov, izvajanja storitev za mlade, aktivnosti v korist mladih, izvajanje socialnih in kulturnih dejavnosti, športnega udejstvovanja in skrbi za okolje, so pomemben sestavni del nemške družbe (Vanandruel in drugi 1996, 120).

V Nemčiji imajo zakon o varstvu otrok in mladostnikov (ne. *Kinder-und Jugendhilfegesetz – KJHG*). Dodatne zakonodaje, ki bi urejala mladinsko delo, pa prav tako kot v Estoniji nimajo. Mladinske organizacije delujejo neodvisno, država v njihovo delovanje ne posega, ampak jih finančno podpira, kar je zapisano tudi v zakonu (Becsky in drugi 2008, 280). Mladi tam so stari med 14 in 27 let.

Sistem, ki je namenjen podpori mladine, vsebuje dva temeljna elementa. Prvi poudarja razvojni vidik mladinskega dela, drugi pa je namenjen podpori mladih, za kar lahko skupaj z družino zaprosijo vlado, in možnost uveljavljanja pravnih pravic. Odgovornost za oba elementa nosi Urad za mladino (Frenzel in Essman 2001, 93). Politično odgovornost za mladinsko delo nosijo lokalne oblasti, razen ko gre za mednarodno delovanje, takrat zanj odgovarja država. Kot podpora lokalnim in regionalnim oblastem, na ravni države Urad za mladino skrbi za načrtovanje ustreznih programov, namenjenih mladim. Za vpliv na mladinsko politiko na lokalni ravni so lokalne volitve zelo pomembne (Vanandruel in drugi 1996, 125).

Mladinske organizacije na regionalni ravni oblikujejo »Landesjugendringe« (regionalni svet mladih). Ti regionalni sveti pa skupaj tvorijo »Bundesjugendring« (nacionalni svet mladih). Cilj nacionalnega mladinskega sveta je vplivati na razvoj mladinske politike in odzivati se na trenutne politične dogodke, ki vplivajo na mlade. Zastopajo interese mladih v parlamentu in vladi (Frenzel in Essman 2001, 96). V Nemčiji mladinsko delo zajema širok spekter vsebin, metod in oblik dela. Oblike mladinskega dela se prilagajajo lokalnim potrebam. Lokalni uradi za mladino so usmerjeni predvsem v mlade s težavami ali ogrožene mlade in njihove družine. Poleg mladinskih uradov pa so v Nemčiji pri delu z mladimi pomembne tudi nevladne organizacije, skupine in razne ustanove, ki vključujejo programe za mlade (Kuhar 2007, 66).

Nevladne organizacije so najpogosteje športne organizacije, protestantske, katoliške, skavtske in druge mladinske organizacije (Vanandruel in drugi 1996, 132).

Mladinsko delo v Nemčiji je profesionaliziran in pravno urejen sektor. Razume se kot neformalno izobraževanje, ki mlade vodi k izpolnjevanju ciljev za prihodnost ter jih uči sprejemati in prevzemati odgovornost za sprejete odločitve. Mladim ponuja oporo pri razvoju njihovih interesov, omogoča jim soodločanje, pomaga jim pri oblikovanju samopodobe ter jih spodbuja k socialni odgovornosti in sodelovanju. Cilj mladinskega dela v Nemčiji je socialni in osebni razvoj mladih, osredotoča se na koncept definiranja samega sebe, udeležbe in vključevanja. V Nemčiji je pri mladinskem delu zelo pomembna participacija mladih pri organiziranju in oblikovanju mladinskega dela (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 34).

Večina mladinskega dela v Nemčiji je prostovoljnega. Organizacije, ki se ukvarjajo z mladinskim delom, so financirane tudi iz javnih sredstev. Razdelitev teh sredstev izvaja Ministrstvo za družinske zadeve, starejše občane, ženske in mladino (IJAB 2008, 11–12).

V zahodni Nemčiji je bila že v 1990-ih letih tretjina mladih pripravljenih vključiti se ali pa so bili že vključeni v mladinske organizacije, medtem ko je bilo v tem času v vzhodni Nemčiji to število bistveno manjše (Vanandruel in drugi 1996, 133).

Mladinske organizacije in združenja v Nemčiji organizirajo širok spekter izobraževanj za prostovoljce, vendar se le redka izobraževanja zaključijo s formalno veljavnim certifikatom. V srednjih strokovnih šolah je organiziran specializiran dveletni program za socialne asistente, specializiran tri do štiriletni program z enoletno prakso za socialne pedagoge ter triletni študij na akademiji za socialni sektor, ki vključuje teorijo in prakso. Na visokošolski in univerzitetni ravni v Nemčiji poznajo:

- štiriletni študij pedagoških ved s specializacijo na področju socialne pedagogike, ki vključuje tudi šestmesečno prakso;
- diplomsko smer socialno delo oz. socialna pedagogika, kjer študij traja tri leta ter dodatno leto prakse ter
- magisterij s področja socialnega dela, kjer se za sprejem na magistrski študij zahteva predhodno zaključen univerzitetni študij.

Socialni pedagog, socialni delavec in mladinski delavec so poklici, ki se neposredno navezujejo na delo z mladimi in mladinsko delo (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 44).

4.2.3 Irska

Irska je ena od držav, kjer ima mladinsko delo dolgoletno, približno stoletno tradicijo. Mladinsko delo se je v zadnjih 15 letih zaradi temeljitih sprememb na področju gospodarstva, politike, tehnologije in kulture, ki so imele močan vpliv na spreminjanje življenja posameznikov, seveda tudi mladih, začelo spreminjati in nadgrajevati (Department of education and science 2003, 1). Prelomnici na področju mladinskega dela sta izvajanje *Zakona o mladinskem delu* (2001) ter *Načrta za razvoj nacionalnega mladinskega dela* (an. *National Youth Work Development Plan* (2003)). Oboje mladinskim agencijam na Irskem pomaga izboljševati in olajšati vodenje mladinskih klubov, centrov in projektov, ki jih izvajajo (National Youth Federation/Co. Tipperary (N.R.) VEC 2005, 5). Irska je ena redkih evropskih držav, ki ima v zakonu definirano mladinsko delo. Mladinski sektor je bil neposredno vključen v ustvarjanje mladinskega zakona. Glavni povod za nastanek zakona pa je želja po izpostavitvi pomembnosti prostovoljstva, definiranju mladinskega dela ter potreba po pravni podlagi za delovanje mladinskega sektorja (National Youth Federation/Co. Tipperary (N.R.) VEC 2005, 14).

V zakonu je zapisano, da je mladinsko delo načrtovan program izobraževanja, katerega namen je pomagati mladim pri osebnem in socialnem razvoju. Udeležba mladih v tovrstnih izobraževanjih je prostovoljna in dopolnjuje njihovo formalno izobraževanje. Izvajajo ga predvsem prostovoljne mladinske organizacije. Navedena definicija odraža dejansko stanje mladinskega dela na Irskem. Mladi so definirani kot posamezniki, starejši od 10 in mlajši od 25 let. Mladinsko delo spada v tretji sektor in je sestavljeno iz nacionalnih mladinskih organizacij in prostovoljnih organizacij, ki jih koordinirata Sektor za mlade v okviru Ministrstva za šolstvo in znanost ter Odbor za poklicno izobraževanje (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 35–36).

Predstavitveno telo vseh prostovoljnih mladinskih organizacij na Irskem je Nacionalni mladinski svet Irske. Predstavlja in podpira 50 prostovoljnih mladinskih organizacij, s svojimi izkušnjami in primeri dobrih praks pa skuša vplivati na dejanja, ki so povezana z mladimi.

Vsem mladim skuša omogočiti enake možnosti pri razvijanju sposobnosti ter aktivnem vključevanju v delovanje države (Teenspace 2009).

Irske mladinske organizacije vedno več pozornosti namenjajo socialno izključenim, revnim, marginaliziranim, tistim z učnimi težavami in tistim, ki so podvrženi kriminalu, drogam in živijo v težkih družinskih razmerah. Organizacije izvajajo raznolike programe, s katerimi poskrbijo za mlade z različnimi potrebami in interesi. Primeri so: organizirano pohodništvo, vodni športi in igre, projektno delo, igre in rekreacija, umetnost (filma, ples itd.), poletni tabori, mednarodne izmenjave ... (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 36).

V Irskem načrtu za razvoj mladinskega dela je zapisano, da mladinski delavec ne more biti kdor koli, prav tako kot ne more kdor koli biti zdravnik, učitelj ali igralec. Za opravljanje poklica mladinskega delavca mora posameznik združevati znanje, izkušnje in ustrezne osebne lastnosti, ne glede na to, ali dela kot prostovoljec ali plačan delavec. Mladinski delavec mora biti osebno predan delu, interesom mladih ter interesom celotne družbe (Department of education and science 2003, 14).

Irska je država, ki ima program izobraževanja in usposabljanja za opravljanje mladinskega dela oz. dela z mladimi najbolj razvit. Vzrok je dolgoletna zgodovina mladinskega dela ter mladinskih organizacij, pri čemer pa tradicionalno močan vpliv cerkve v prostovoljno delujočih organizacijah v zadnjih letih upada.

Prostovoljna združenja oz. organizacije zagotavljajo nestandardizirano obliko usposabljanja za prostovoljce v mladinskih organizacijah. Na srednješolski ravni ni programov, na visokošolski in univerzitetni pa poznajo:

- študij družbenih ved, smer mladinsko delo in družbeno delo, ki vključuje dodatni dveletni podiplomski tečaj oz. prakso;
- diploma iz socialnega dela, ki vključuje dveletno prakso dela za polni delovni čas;
- diploma iz družbenih ved ter mladinskega dela in dela v skupnosti, ki vključuje triletni tečaj oz. prakso, ponekod pa lahko tudi brez prakse.

Poklica, ki se navezujeta na opravljanje mladinskega dela na Irskem, sta mladinski in socialni delavec (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 45).

4.2.4 Norveška

Na Norveškem je glavni namen mladinskega dela mladim zagotoviti kakovostno preživljanje prostega časa in omogočiti osebno rast, participacijo in socialno interakcijo. Cilji mladinskega dela so participacija in demokracija, preprečitev socialne izključenosti in marginalizacije.

Na Norveškem se v povezavi z mladimi od leta 1992 uporablja Zakon za zaščito otrok (Youth Partnership, Council of Europe, European Commission 2008, 7). Definicija o mladinskem delu v tem zakonu ni podana. Mladinsko delo vključuje v svoje programe vse mlade, posebej pa mlade z manj priložnostmi in socialno izključene. Za odraščanje mladih niso odgovorni samo starši, v primerih, ko ugotovijo, da mladi odraščajo v potencialno škodljivem okolju, je to dovoljeno posredovati socialni službi (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 39). Mladi tam so stari do 26 let (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 23).

Na Norveškem mladinsko delo vključuje prostovoljne in javne organizacije. Država in družba imata prostovoljno delo za pomemben vir, kjer se mladi učijo participacije in demokratičnih procesov. Zato prostovoljno delo financirata tako vlada kot tudi lokalne oblasti. Prostovoljne organizacije so usmerjene k aktivnostim kot so šport, kultura in rekreacija, prav tako pa delajo na tem, da bi izboljšali pogoje za mlade z manj priložnostmi. Javne organizacije pa nudijo aktivnosti v okviru mladinskih klubov, kulture, glasbene šole, tudi varstvo otrok ter socialne storitve. Večino mladinskega dela izvaja tretji sektor, katerega glavni akterji so prostovoljci (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 39). Prostovoljne organizacije ponujajo širok spekter izobraževalnih programov za prostovoljce. Pri nekaterih programih je mogoče pridobiti tudi veljaven oz. formalno priznan certifikat. V mnogih primerih morajo prostovoljci opraviti izobraževanja, ki jih organizirajo mladinske organizacije, šele potem so usposobljeni za opravljanje mladinskega dela.

Na formalni ravni imajo Norvežani dveletni srednješolski program, ki vključuje dve leti prakse za smer otroško in mladinsko delo. Tisti, ki končajo to šolanje, se lahko zaposlijo v vrtcih ali mladinskih klubih. Obstaja tudi visokošolski triletni študij socialnega dela, ki vključuje en semester prakse. S tovrstno diplomo se posamezniki zaposlujejo na področju dela z otroki, v šolah ter socialnih službah. Po končanju študija posamezniki lahko študij nadaljujejo na dveletnem podiplomskem programu, ki jim poleg navedenih poklicev omogoči tudi delo na področju raziskav in razvoja (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 45).

Na norveškem so formalno priznani naslednji poklici, ki se nanašajo na delo z mladimi:

- mladinski delavci (mladinski inštruktorji, vodje delavnic izvajanih v prostem času mladih),
- kulturni animatorji,
- socialni pedagogi in učitelji,
- socialni delavci (tudi socialni kulturnimi delavci) (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 45).

4.2.5 Španija

V Španiji je prelomnica za mladinska gibanja leto 1985. Do razvoja mladinskih gibanj je prišlo zaradi vpliva demokracije in vzpostavljanja t. i. kulture mladih. Pred tem obdobjem je imela močan vpliv na mlade in njihovo delovanje katoliška cerkev. Za večino programov in delovanje, ki se navezujejo na mladinsko politiko, je v Španiji odgovoren Inštitut za mlade, ki je del Ministrstva za socialne zadeve (Vanandruel in drugi 1996, 230-233).

Mladinsko delo je tam omenjeno v zakonih o zaposlovanju in izobraževanju. Posebnega zakona o mladinski politiki, ki bi podrobneje opredeljeval mladinsko delo, nimajo. Španija mladinsko delo definira kot socialne, kulturne, izobraževalne in politične aktivnosti, namenjene mladim. V Španiji mladi predstavljajo starostno skupino med 15 in 29 let (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 22–23).

Za boljše razumevanje mladinskega dela v Španiji je treba vedeti, da mladi ostajajo navezani na družino, saj odraščajo predvsem v družinskem okolju. Španci dajejo velik poudarek medgeneracijski solidarnosti, kar pa upočasnjuje osamosvajanje mladih od družine. Teme, ki se navezujejo na socializacijo mladih, se rešujejo v okviru družine, v zasebnem okolju, težave, povezane s šolanjem in sistemom zaposlovanja, pa se rešujejo v okviru formalnega izobraževalnega sistema, v javnem okolju. Zaradi zgoraj navedeni dejavnikov je napredek na področju mladinskega dela na nacionalni ravni in posledično tudi na lokalni zelo upočasnen. Šele pred kratkim so začeli uvajati politike na področju tretjega sektorja in neformalnega izobraževanja. Področje mladinskega dela je zelo slabo definirano. Lahko bi govorili celo o nekakšni institucionalni in konceptualni praznini, ki se odraža tudi v tem, da so si mladinski

programi različni. V Španiji za razliko od drugih evropskih držav, kjer 65 % mladinskega dela pokriva zasebni sektor, 60 % mladinskega dela na lokalni ravni izvaja javni sektor (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 7).

Prostovoljne organizacije v Španiji nudijo prostovoljcem izobraževanja oz. usposabljanja na področju mladinskega dela v izobraževalnih centrih za odrasle. Tam je mogoče pridobiti veljaven certifikat, ki pa ne zahteva dokazil o predhodno zaključenem dodiplomskem študiju. Mogoče je pridobiti tudi univerzitetno izobrazbo iz prostovoljnega dela in vključevanja. Obstajajo dveletni tečaji za t. i. višjega tehnika za socialne storitve ter družbeno-kulturne animatorje v regionalnih specializiranih šolah, ki vključujejo teorijo in prakso, ne zahtevajo pa predhodne univerzitetne izobrazbe. Za pridobitev uradnega naziva *družbeno-kulturni animator* pa je potrebna univerzitetna izobrazba (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 45).

4.2.6 Slovenija

Načela mladinske politike ter okolje organizacij mladinskega dela se tako kot v drugih državah tudi pri nas hitro spreminjajo. Spreminja se tudi filozofija mladinske politike. V primerjalni analizi sistemov državnih organizacij za urejanje mladinskih zadev v Evropi Slovenija namreč spada v tisto skupino držav, ki preko modela posebnega obravnavanja položaja mladih opredeljujejo mladinsko politiko zelo ozko. Te zadeve ureja poseben sektor, služba ali organ v sestavi pristojnega ministrstva (Kern 2006, 114–115).

V Sloveniji je odgovorni nosilec razvoja mladinske politike in mladinskega dela Urad RS za mladino, organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport. Urad finančno podpira delovanje mladinskih organizacij ter organizacij za delo z mladimi. Spodbuja in razvija organiziranost mladih, njihovo udeležbo v družbenih procesih, neformalno izobraževanje, informiranje in svetovanje, mobilnost na mednarodni ravni ter boljše poznavanje mladine (Urad RS za mladino).

V Sloveniji se nosilci mladinske politike po Mrgoletovem mnenju (2003, 133) zavedajo pomembnosti koncepta kakovosti dela z mladimi, ugotavlja pa, da je težava v tem, da v temeljnih sistemskih in strateških dokumentih ni jasno določenega koncepta, ki bi preverjal in

zagotavljal kakovost na posameznih področjih neformalnega dela z mladimi. Meni, da bi moral nosilec nacionalne mladinske politike, Urad RS za mladino, skušati koncept razvoja mladinskega dela čim bolj dodelati in ga vključiti v lokalno okolje. Odgovorne občinske strukture je treba senzibilizirati, informirati ter izobraziti o enotnem konceptu mladinskega dela in načela kakovostnega dela z mladimi.

Direktor Urada RS za mladino, Peter Debeljak (2009), je v nestrukturiranem intervjuju povedal, da je želja po tem, da bi v Sloveniji izvajali zakon o mladinskem delu velika, vendar šele zdaj prihaja do okoliščin, ki to omogočajo. Zakon bodo poskusili dokončno pripraviti in dati v objavo še v letu 2009. Debeljak meni, da se bodo z izvajanjem zakona začele »premikati« tudi zadeve na področju formalizacije profila mladinskega delavca in formalizacije izobraževalnih programov za ta poklic, dosežen bo tudi učinek poenotenja interpretacije posameznih izrazov, povezanih z mladino, k čemer bo pripomogel tudi javni razpis za izbor projektov s področij socialnih, državljskih in kulturnih kompetenc za obdobje 2009–2012.

V Sloveniji so nekatere fakultete kot na primer Pedagoška fakulteta, Oddelek za pedagogiko na Filozofski fakulteti, Fakulteta za socialno delo in Fakulteta za družbene vede imajo predmete, relevantne z vidika mladinskega dela, kot enega ali par od predmetov proučevanja. V programih fakultet so vsebine kot življenjski poteki mladih, participacija, socialno izključevanje mladih, strategije njihovega vključevanja, brezposelnost in alternativno zaposlovanje, diskriminacija, antidiskriminatorna praksa, zagovorništvo in podobno. Na neformalni ravni se izvajajo nekajtedenski tečaji za izobraževanje na področju mladinskega dela, kjer udeleženci pridobijo interni certifikat. Namenjeni so prostovoljcem brez posebne izobrazbe ali tistim, ki že imajo univerzitetno diplomu katere koli smeri. Izvajajo pa se v nevladnih organizacijah ali v različnih neprofitnih ali profitnih izobraževalnih centrih (Leskošek 2003, 15–16).

4.2.7 Primerjava osnovnih podatkov o mladinskem delu

Za boljšo predstavo o razlikah v razvoju mladinskega dela med izbranimi državami, sem s pomočjo raziskave *Socioeconomic Scope of Youth work* naredila prerez oz. primerjavo mladinskega dela po izbranih evropskih državah ter vključila še podatke iz Slovenije (glej Tabelo 4.1).

Tabela 4.1: Primerjalna tabela osnovnih podatkov o mladinskem delu v izbranih evropskih državah

	Slovenija	Estonija	Nemčija	Irska	Norveška	Španija
Nacionalni zakoni, povezani z mladimi	drugi zakoni omenjajo mlade, Zakon o mladinskih svetih, Zakon o mladini je v pripravi	Zakon o mladinskem delu	Zakon o storitvah za otroke in mlade	Zakon o mladinskem delu	Zakon za zaščito otrok	drugi zakoni omenjajo mlade
Definicija mlad. dela v zakonu	ne, vendar je v osnutku zakona zapisana	ne	da	da	ne	ne
Starost "mladih"	med 15 in 29	med 7 in 26	med 14 in 27	med 10 in 25	mlajši od 26	med 15 in 29
Ciljna skupina	vsi mladi, vključno s tistimi z manj priložnostmi ter socialno izključenimi	vsi mladi, vključno s tistimi z manj priložnostmi ter socialno izključenimi	vsi mladi, vključno s tistimi z manj priložnostmi ter socialno izključenimi	vsi mladi, vključno s tistimi z manj priložnostmi ter socialno izključenimi	vsi mladi, vključno s tistimi z manj priložnostmi ter socialno izključenimi	vsi mladi, vključno s tistimi z manj priložnostmi ter socialno izključenimi
Definicija mladinskega dela	po mnenju mladinskih delavcev je mladinsko delo delo z mladimi in za mlade, uradne definicije zaenkrat ni	mladinsko delo je oblikovanje okoliščin, ki mladim pomagajo pri učenju, delovanju izven družine, pri samostojnem odločanju, izobraževanju in delu	mladinsko delo mladim nudi oporo pri njihovem razvoju in širjenju njihovih interesov, pomaga jim pri razvoju osebnosti, spodbuja socialno odgovornost in participacijo	načrtovan izobraževalni program oz. pomoč pri osebnem razvoju in razvoju osebnih veščin mladih, preko njihove prostovoljne udeležbe v prostovoljnih mladinskih organizacijah, gre za izpopolnjevanje njihove predhodno pridobljene izobrazbe	mladim popestriti njihov prosti čas in omogočiti njihov razvoj preko participacije in socialne interakcije	aktivnosti socialne, kulturne, izobraževalne ali politične narave z mladimi in za mlade

Cilji mladinskega dela	prioritetna področja, ki zadevajo mladinski sektor, se nanašajo na zagotavljanje enakih možnosti za vse mlade na področjih izobraževanja, zaposlovanja in socialne vključenosti	ustvariti predpogoje in nuditi podporo mladim pri vključevanju v družbo	socialni in osebni razvoj je osredotočen na definiranje samega sebe, participacijo in vključevanje v družbo	socialni in osebni razvoj mladih na osnovi prostovoljnega vključevanja oz. participacije	uvod v participacijo in demokracijo, preprečevanje socialnega izključevanja in marginalizacije	zmanjšanje socialnega izključevanja mladih in marginalizacije, vključevanje in integriranje mladih v družbo in aktivno državljanstvo
-------------------------------	---	---	---	--	--	--

Leskoškova (2003, 14) meni, da so razlike v obravnavi mladinskega dela in profila mladinskega delavca velike. Kot skupne značilnosti vsem državam v Evropski uniji pa navaja:

- v večini držav članic Evropske skupnosti imajo nevladne organizacije pomembno vlogo pri zagotavljanju treninga za mladinske delavce, ki svoj poklic opravljajo prostovoljno ali profesionalno. Večina nima akademske izobrazbe ali uradno priznanih certifikatov, imajo pa kvalifikacije, ki so jih pridobili z dolgoletnim delom z mladino;
- opazimo lahko trend pridobivanja profesionalne kvalifikacije za mladinsko delo, ki postaja že norma. Pred kratkim je veljalo prepričanje, da je mladinsko delo osebna prostočasna dejavnost, danes pa je integrirano tako v srednješolsko izobraževanje kot v univerzitetni študij. Zato mladinsko delo zahteva jasen in formalno postavljen okvir;
- v večini držav obstajajo zelo različne ravni in načini izobraževanja za mladinsko delo, kar odraža širino in različnost dogajanja v praksi;
- večina držav članic se zdaj usmerja v definiranje strokovnega okvira mladinskega dela. Cilj je vzpostavitev koherentnega načrtovanja metodologije in vsebine;
- vsem treningom so skupne nekatere strukturne komponente. Najbolj bistvena je kombinacija teorije in prakse ter skupen učni načrt. V večini držav članic pa obstajajo napetosti med vzpostavitvijo globalnega, vseobsegajočega treninga in potrebo po vedno bolj specialističnem delu na mnogih mladinskih področjih;
- države članice v treninge vedno bolj vključujejo »evropsko dimenzijo« (interkulturno učenje). Dosegle so soglasje o nekaterih temeljnih načelih mladinskega dela, in sicer:

1. *Pomembno je, da obstaja vrsta različnih modelov, ki omogočajo profesionalno ukvarjanje z mladinskim delom.*
2. *Osnovni praktični in profesionalni trening za mladinske delavce mora obdržati splošnost in zagotoviti široko in trdno osnovo za nadaljnji, bolj specialistični trening.*
3. *Vpis na tovrstni trening ne sme temeljiti samo na akademskih kriterijih, temveč mora vzeti v ozir izkušnje in zavezanost mladinskemu delu.*
4. *Prispevka prostovoljcev ne smemo ignorirati. Njihova zavezanost in dragoceno delo si zasluži močno podporo in veljavo.*
5. *Mobilnost ni le fizično premikanje. Nanašati se mora na odnos, ki izraža točko identitete in možnosti.*

V raziskavi *Socioeconomic scope of youth work* (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik 2007, 10–11) je navedeno, da so v vseh analiziranih državah strokovnjaki poudarili problematiko prepoznavnosti mladinskega dela. Dodelati in izboljšati bi bilo treba strukturo mladinskega dela. Kot enega ključnih razlogov za neprepoznavnost navajajo to, da mladinsko delo v večini ni profesionalizirano. Stalno prisoten je tudi finančni problem. Finančni vložek prispeva h kakovosti izvajanja mladinskega dela, raziskavam in evalvaciji stanja mladinskega dela. Učinke mladinskega dela bi morala opaziti javnost, strokovnjaki in politika. Enaka problematika se pojavlja tudi v Sloveniji. Debeljak (2009) meni, da bi država morala nameniti več sredstev za raziskave in evalvacijo stanja mladinskega sektorja in poskrbeti za njegov nadaljnji razvoj. Denar, ki ga ima Urad RS za mladino letno na voljo, se v veliki meri porabi za podporo mladinskih organizacij in programov, ki jih izvajajo. Za same raziskave pa ostane bolj malo sredstev, zato niso tako obsežne, kot bi bilo za kakovostno ugotavljanje stanja na mladinskem področju potrebno. Meni tudi, da kakovostne informacije odkrivajo značilnosti in potrebe mladinskega sektorja ter pomagajo pri krepitvi aktivnosti in spodbujanju horizontalne mladinske politike. Urad RS za mladino v letu 2009 v povezavi z zunanjimi raziskovalci in strokovnjaki skuša raziskovalni model Urada RS za mladino okrepiti.

5 ANALIZA STANJA MLADINSKEGA DELAVCA IN MLADINSKEGA DELA V ORGANIZACIJAH, KI OPRAVLJAJO MLADINSKO DELO V SLOVENIJI

V Sloveniji je razvoj mladinskega delavca kot poklica še vedno v začetni fazi. V letu 2008 je bil v katalogu delovnih mest poklic mladinski delavec prvič uradno priznan in zapisan, kar predstavlja velik korak naprej v razvoju, vendar zaenkrat formalno priznanje velja samo za javne zavode – mladinske centre. V katalogu so na temo mladinskega dela zapisane naslednji štiri poklici:

- mladinski delavec II. (zahtevana IV. stopnja izobrazbe),
- mladinski delavec I. (zahtevana V. stopnja izobrazbe),
- koordinator mladinskih programov (zahtevana VI. stopnja izobrazbe),
- vodja mladinskih programov (zahtevana VII. stopnja izobrazbe) (Ministrstvo za javno upravo 2009).

Mladinski delavec bi moral v prihodnosti postati formalno priznan poklic tudi na ravni države. Imeti bi moral izdelana jasna merila in vstopne pogoje, verificiran izobraževalni program z jasnimi merili poklicnih kriterijev in zaposlitvenih, socialnovarstvenih ter pokojninskih normativov (Mrgole 2007, 83).

5.1 Namen raziskave

Namen moje raziskave je pregled trenutnega stanja mladinskega dela v Sloveniji ter ugotavljanje želja in potreb po formaliziranju izobraževanja za profil mladinskega delavca v mladinskih organizacijah oz. organizacijah, ki so usposobljene za pripravo mladinskih programov. S pomočjo raziskave, sem želela ugotoviti tudi katera znanja, veščine in lastnosti mladinski delavci pri svojem delu najbolj potrebujejo. Posredovane odgovore na vprašalnik sem dodatno analizirala tudi glede na starost, izobrazbo ter funkcijo mladinskih delavcev v posameznih organizacijah. Osrednje vprašanje, na katerega sem s pomočjo vprašalnika, posredovanega mladinskemu delavcu, skušala dobiti odgovor, je, ali v Sloveniji obstaja potreba po pripravi programa formalnega izobraževanja za poklic mladinskega delavca.

5.2 Metodologija raziskave

Raziskavo sem izvedla s pomočjo anketnega vprašalnika, ki sem ga posredovala približno 150 organizacijam, katerih glavna funkcija je delo z mladimi in za mlade. Pozvala sem vse mladinske delavce, ne glede na status v organizaciji. Bazo elektronskih naslovov posameznih organizacij sem dobila na Uradu RS za mladino. Vprašalnik sem organizacijam poslala po elektronski pošti 5. januarja 2009 in jih prosila, naj mi izpolnjene vrnejo do 14. januarja 2009. Nekatere organizacije so vprašalnik objavile tudi na svojih spletnih straneh.

Vprašalnik je vseboval 16 vprašanj, večina zaprtega tipa (nominalne in ordinalne lestvice) nekaj kombiniranih in dve vprašanji odprtega tipa. Anketirancem sem zagotovila anonimnost in jih na koncu vprašalnika povprašala tudi, če želijo biti z rezultati raziskave seznanjeni. Analizo vprašalnikov sem naredila s pomočjo statističnega programa SPSS in Excelovih tabel, ki so vključene v diplomsko nalogo.

Vprašalnik je priložen kot Priloga 1.

5.3 Analiza odzivnosti na anketni vprašalnik

Na prošnjo k izpolnjevanju se je odzvalo kar 159 mladinskih delavcev iz različnih organizacij. Odgovore so lahko poslali po navadni pošti, elektronski pošti ali faksu. K tako številni odzivnosti je pripomogel tudi direktor Urada RS za mladino, Peter Debeljak, ki je mladinske organizacije pisno zaprosil, naj se v čim večjem številu odzovejo na posredovan vprašalnik, saj bodo rezultati moje raziskave zanimivi tudi za Urad RS za mladino. Organizacija Mreža MaMa⁴ je moj anketni vprašalnik objavila na svoji spletni strani in v mesečnem glasilu. Največ izpolnjenih vprašalnikov je prispelo po elektronski pošti, nekaj po navadni pošti in dva po telefaksu.

⁴ »Mreža MaMa je organizacija, ki združuje in zastopa organizacije, ki opravljajo dejavnosti mladinskih centrov ali delujejo na področju mladinskega dela v Sloveniji za namene podpore mladih in njihovega kakovostnejšega preživljanja prostega časa ter boljšega življenja v družbi.« (spletna stran: <http://www.mreza-mama.si/index.php?lang=si&id=1>)

5.4 Rezultati raziskave

V anketnem vprašalniku sem zbrala demografske podatke mladinskih delavcev, iz katerih sem ugotovila njihovo starostno strukturo, koliko let delovnih izkušenj imajo, stopnjo njihove izobrazbe, kakšno funkcijo opravljajo v organizaciji, kakšno je njihovo trenutno zaposlitveno stanje v organizaciji ter naziv poklica, ki ga je posameznik pridobil na podlagi zaključene formalno pridobljene izobrazbe. V drugem delu vprašalnika so anketiranci odgovarjali na vprašanja, ki se navezujejo na opravljanje poklica mladinskega delavca in njihovo mnenje o tem, v kakšni smeri naj se profil mladinskega delavca razvija v prihodnosti.

Iz rezultatov raziskave sem ugotovila, da se je iz nevladnih organizacij odzvalo 98 (62,4 %) anketirancev, 51 (32,5 %) mladinskih delavcev, ki so izpolnili anketni vprašalnik, dela v mladinskih centrih, iz mladinskih svetov lokalnih skupnosti so se odzvali štirje (2,5 %) anketiranci, enako število anketirancev dela v nacionalnih mladinskih organizacijah. Dva anketiranca od 159 nista odgovorila na vprašanje. Stopnja odziva po posameznih vrstah mladinskih organizacij je sorazmerna s številom oz. odstotkom organizacij, ki jih sofinancira Urad RS za mladino⁵.

5.4.1 Starost mladinskih delavcev

Analiza starostne strukture anketirancev je pokazala, da jih je največ starih med 20 in 30 let in sicer skoraj 65 %. 22 % je starih med 30 in 40 let, slabih 12 % je starejših od 40 let, mlajši od 20 let pa sta samo dve (1,3 %) osebi. Največ sodelujočih ima od nič do pet let delovnih izkušenj in sicer 55 %, 30 % ima od šest do deset let delovnih izkušenj.

Iz rezultatov, ki sem jih pridobila, je razvidno, da so mladinski delavci večinoma mladi. Če primerjamo starostno strukturo s številom let delovnih izkušenj na področju mladinskega dela, vidimo, da se število let delovnih izkušenj viša s starostjo anketirancev, kar je logično.

⁵ Urad RS za mladino v letu 2009 sofinancira 15 mladinskih svetov lokalnih skupnosti, 13 nacionalnih mladinskih organizacij, 55 mladinskih centrov ter 62 nevladnih organizacij.

5.4.2 Izobrazbena struktura

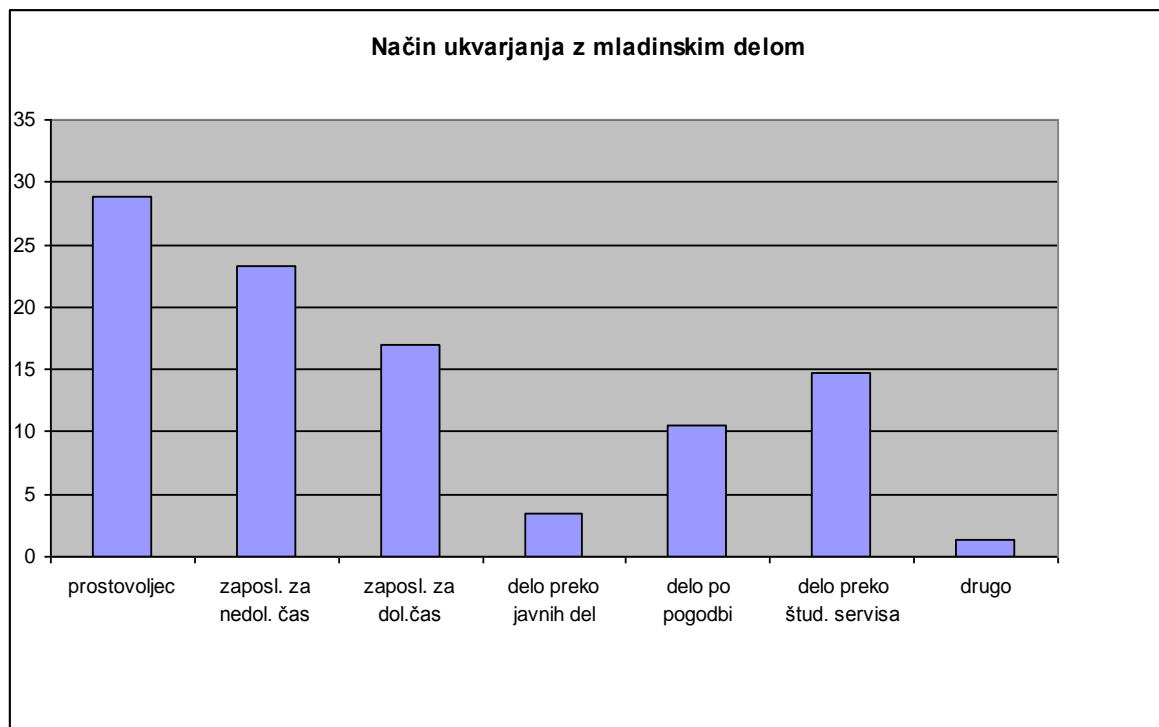
Osebe sem vprašala po stopnji izobrazbe in po nazivu poklica na podlagi zaključene formalne izobrazbe. Največ mladinskih delavcev ima končano srednjo šolo oz. V. stopnjo (45 %) in visokošolski ali univerzitetni študij oz. VII. Stopnjo (42 %). Podatka, koliko sodelujočih ima končano srednjo šolo in študija še niso zaključili, nimamo.

Anketirance sem vprašala tudi po poklicu, ki so ga pridobili na podlagi formalno pridobljene izobrazbe. Rezultati so pokazali, da je z dokončano srednjo šolo največ gimnazijskih maturantov. Visok odstotek maturantov najverjetneje še študira. Na drugem mestu so socialni delavci in pedagogi z visoko ali univerzitetno izobrazbo.

5.4.3 Način izvajanja mladinskega dela

Na vprašalnik se je odzvalo največ prostovoljcev, in sicer 41 (28,9 %), zaposlenih za nedoločen čas je med sodelujočimi 33 (23,2 %), zaposlenih za določen čas 24 (16,9 %), tistih, ki delajo preko študentskega servisa 21 (14,8), oseb, ki delajo po pogodbi (avtorski ali podjetni), dobrih 15 (10,6 %), mladinsko delo preko javnih del pa opravlja 5 (3,5 %) oseb.

Grafikon 5.1: Način ukvarjanja sodelujočih z mladinskim delom v odstotkih

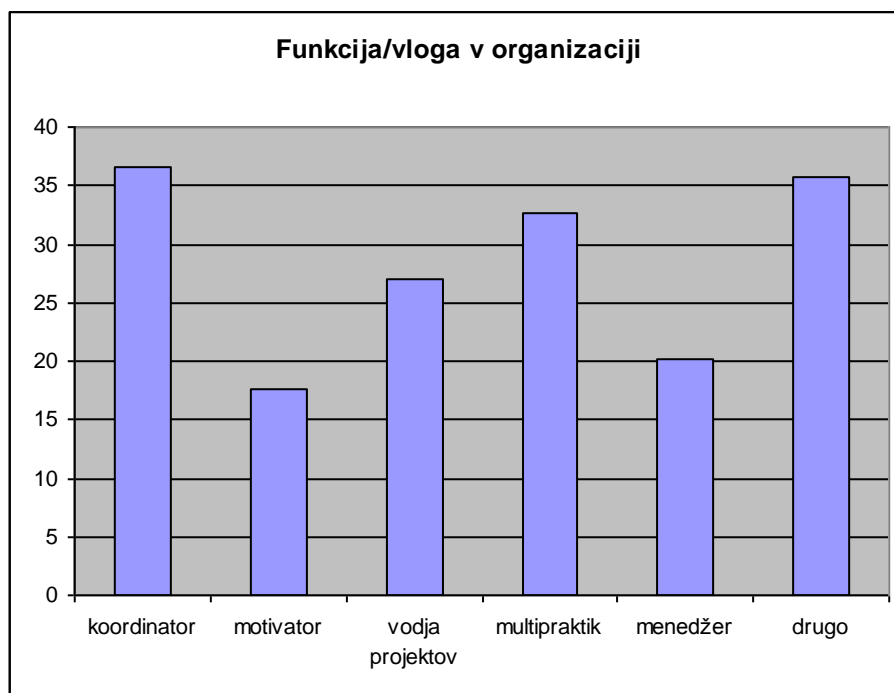

Vzorec: 142 anketirancev

5.4.4 Vloga/funkcija sodelujočih v organizaciji, kjer opravljajo mladinsko delo

Mladinske delavce sem vprašala, kakšna je njihova funkcija oz. vloga v organizaciji. Odgovorili so lahko, da so koordinatorji, motivatorji, vodje posameznih projektov, multipraktiki, vodje organizacije, če pa njihove funkcije ni bili med naštetimi, so jo lahko navedli sami. Vsak je lahko obkrožil več odgovorov. Največ jih je odgovorilo, da so koordinatorji, veliko pa jih je posebej navedlo, da so vodje posameznih delavnic, organiziranih v okviru organizacije. Zelo veliko se jih je opredelilo tudi za multipraktike, kar pomeni, da se spoprijemajo z zelo različnimi nalogami v organizaciji.

Grafikon 5.2: Opredelitev opravljanja funkcije/vloge mladinskih delavcev v posameznih organizacijah v odstotkih

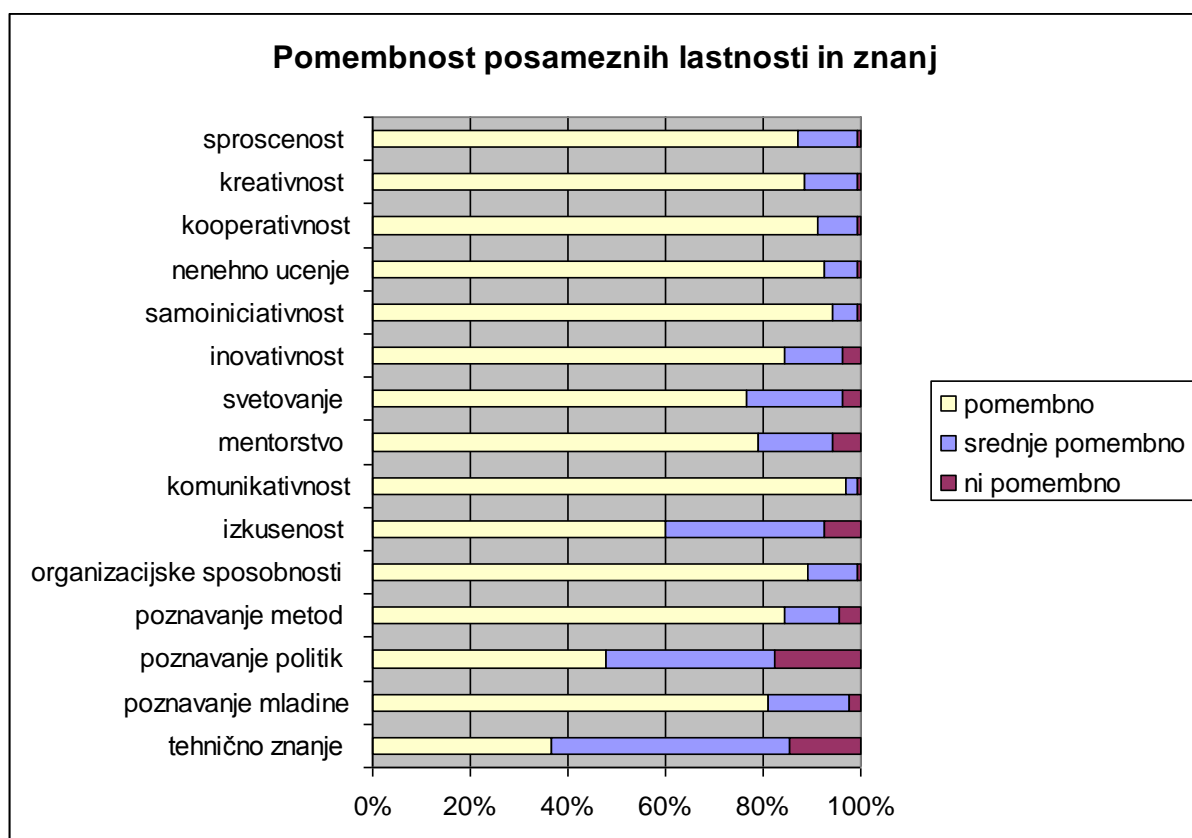
Vzorec: 159 anketirancev

5.4.5 Pomembnost posameznih lastnosti in znanj pri opravljanju poklica mladinskega delavca

Pri razvrstitvi posameznih lastnosti in znanj po pomembnosti (1 – ni pomembno, 5 – je zelo pomembno) je anketa pokazala, da je pri opravljanju poklica mladinskega delavca

anketiranim najpomembnejša lastnost komunikativnost. Zelo pomembna sta tudi samoiniciativnost in nenehno učenje. Pri znanjih so anketiranci kot najpomembnejše označili organizacijske sposobnosti, potem poznavanje metod dela z mladimi in mentorstvo. Najmanj pomembne lastnosti in znanja, izmed naštetih, se posameznikom zdijo tehnično znanje, poznavanje politik ter izkušnost.

Grafikon 5.3: Pomembnost posameznih lastnosti in znanj pri opravljanju poklica mladinskega delavca

Pri analizi korelacije med starostjo anketiranca in pomembnostjo posamezne lastnosti in znanja prihaja do statistično značilnih razlik samo pri nekaj lastnostih oz. znanjih. Anketirancem, starejšim od 30 let, se zdi izkušnost pri opravljanju poklica mladinskega delavca bolj pomembna kot mlajšim, prav tako se jim zdi zelo pomembno, da pri opravljanju svojega dela znajo tudi svetovati.

5.4.6 Področja, kjer sodelujoči zase osebno menijo, da potrebujejo dodatno izobraževanje oz. usposabljanje

Sodelujoči so imeli možnost odgovarjati o potrebah po dodatnem izobraževanju:

- kot formalizirana oblika izobraževanja,
- neformalno pridobivanje znanja.

Tehnično znanje, strokovno znanje o poznavanju mladine, organizacijske sposobnosti oz. sposobnosti organiziranja ter komunikacijske oz. odnosne veščine, so področja med katerimi so izbirali sodelujoči. Več kot 50 % vseh sodelujočih je odgovorilo, da dodatne formalizirane oblike izobraževanja ne potrebujejo na nobenem področju. Veliko večja potreba pa je po dodatnem neformalnem izobraževanju in usposabljanju, saj jo čuti približno 80 % mladinskih delavcev. Iz tega bi lahko sklepali, da se več kot 50 % sodelujočih ne želi dodatno izobraževati formalno, potrebo po pridobivanju novega znanja pa vseeno imajo. Pri analizi povezave med starostjo in potrebami po dodatnem izobraževanju na zgoraj naštetih področjih ni bilo pomembnih povezav, mogoče velja izpostaviti edino starejše od 40 let, od katerih jih skoraj 93 % meni, da bi potrebovali dodatno neformalno obliko izobraževanja oz. usposabljanja na področju tehničnega znanja.

5.4.7 Institucije, kjer so mladinski delavci pridobili največ znanja

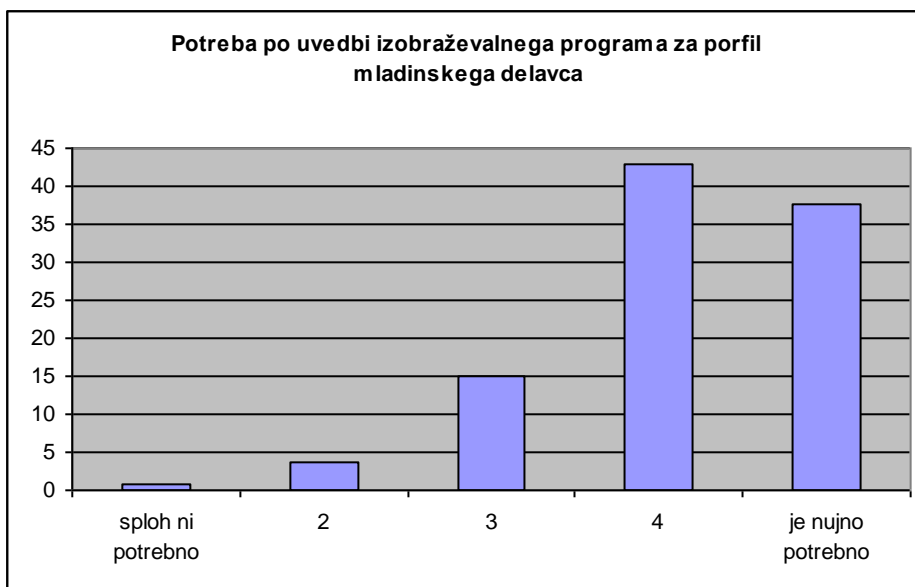
Največ znanja na področju mladinskega dela so delavci pridobili v nevladnih organizacijah ter v nevladnih mladinskih organizacijah (93,2 %). Zelo malo oseb pa je odgovorilo, da je največ znanja pridobilo v okviru delovanja Evropske unije (3 %). Glavni vzrok je najverjetneje v tem, da so takšni načini izobraževanja povezani s precej višjimi stroški in so težje dostopni, saj takšna izobraževanja večinoma izvajajo v drugih državah. Kot zanimivost velja omeniti povezavo s starostjo. Starejši od 40 let so največ znanja pridobili oz. ga še pridobivajo v nacionalnih organizacijah (79 %) ter v nacionalnih mladinskih organizacijah (21 %). Pri mlajših od 40 let pa se odstotka sodelujočih, ki so pridobili znanje v nacionalnih organizacijah, in tistih, ki so ga pridobili v nacionalnih mladinskih organizacijah, manj razlikujeta. Med mlajšimi od 30 let je slabih 30 % pridobilo največ znanja v okviru Evropske unije.

5.4.8 Smiselnost uvedbe programa izobraževanja za profil mladinskega delavca

Pri vprašanju, ali je smiselno uvesti program izobraževanja za profil mladinskega delavca, je 133 od 158 anketirancev (84 %) odgovorilo z »da«, 24 (15 %) pa z »ne«.

V naslednjem vprašanju sem pozvala tiste sodelujoče, ki se jim zdi uvedba izobraževalnega programa za profil mladinskega delavca smiselna, naj z 1 do 5 ocenijo, kako nujna se jim zdi uvedba formalnega izobraževanja za profil mladinskega delavca.

Grafikon 5.4: Mnenje sodelujočih, kako nujno je uvesti izobraževalni program za profil mladinskega delavca v odstotkih

Vzorec: 133 anketirancev

Iz grafikona je razvidno, da se je večina odločila za oceno 4 ali 5, kar pomeni, da se večini zdi uvedba izobraževanja zelo potrebna.

Ko sem v naslednjem vprašanju isto skupino sodelujočih zopet pozvala, naj določijo, kakšno vrsto izobraževanja bi bilo najbolj smiselno uvesti, se je večina (84 %) odločila za veljaven certifikat, ki bi priznaval neformalno pridobljeno znanje na področju mladinskega dela. Odgovor visokošolski ali univerzitetni študij kot smer študija na določeni fakulteti pa je izbralo približno 15 % sodelujočih. Tretja možnost je bila, da sami predlagajo najprimernejšo obliko izobraževanja. Tam so nekateri predlagali kombinacijo prvega in drugega. Pri zgoraj

navedenem velja omeniti, da je bil tovrsten rezultat pričakovan, saj ogromno mladinskih delavcev že vrsto let dela na področju mladinskega dela, se vključuje v različna neformalna izobraževanja, kjer so pridobili ogromno znanja, s pomočjo katerega izvajajo svoj poklic, zato se jim zato zdi bolj smiselno uvesti veljaven certifikat, ki bi priznaval neformalno pridobljeno znanje.

Pri korelaciji med številom let delovnih izkušenj in mnenjem o smiselnosti uvedbe izobraževalnega programa za profil mladinskega delavca, je prišlo do zanemarljivih razlik. Tisti z več let delovnih izkušenj na področju mladinskega dela so v še višjem številu potrdili smiselnost uvedbe izobraževalnega programa.

5.5 Diskusija

V Sloveniji o uvedbi izobraževanja za profil mladinskega delavca že dolgo potekajo diskusije. Ključna institucija, ki lahko za to poskrbi je Urad RS za mladino. V svojih ciljih iz leta 2005 (objavljenih na spletni strani Urada) ima zapisano, da želijo do leta 2010 uveljaviti profil mladinskega delavca s pomočjo certificiranega sistema in univerzitetnega študijskega programa. Zadani cilj Urada RS za mladino zaenkrat žal še ni dosežen. Vseeno pa mogoče velja omeniti korak naprej k formaliziranju poklica mladinskega delavca lani. Kot že omenjeno je bil v katalog delovnih mest za javne zavode je umeščen tudi poklic »mladinski delavec«. Navedeni so 4 poklici, povezani z mladinskim delom: mladinski delavec I., mladinski delavec II., koordinator mladinskih programov ter vodja mladinskih programov. Ker poklici formalno veljajo samo za javne zavode težava še ni popolnoma odpravljena. Problem je tudi, da ti profili nikjer niso natančno definirani, posledično pa niso definirana niti znanja in kompetence, ki jih mladinski delavci potrebujejo za opravljanje svojega dela.

Delo z mladimi zahteva iznajdljivost v vsaki situaciji. Ena pomembnejših ugotovitev raziskave je, da mladinski delavci opravljajo različne naloge, za katere niso posebej usposobljeni. V ta namen bi bilo treba vzpostaviti primeren izobraževalni sistem, ki bi vseboval vsa temeljna znanja in kompetence, potrebne za učinkovito opravljanje poklica mladinskega delavca. Formalno pravni okvir za tovrstno izobraževanje bi moral določiti zakon, ki pa tega v svojem delovnem osnutku ne opredeljuje. Izobraževanje mladinskih delavcev v osnutku zakona ni definirano. Razdelani so samo posamezni pojmi, povezani z mladinskim delom.

Večina anketirancev je odgovorila, da bi bila najprimernejša oblika izobraževanja za profil mladinskega delavca program z veljavnim certifikatom in ne visokošolski ali univerzitetni študij. Menim, da je na odgovore mladinskih delavcev vplivalo dejstvo, da večina ta poklic že opravlja in si ne želijo zakona, ki bi za ta profil predpisoval specifičen univerzitetni študij. Njihove kompetence in znanja bi bilo treba le ovrednotiti z veljavnim certifikatom.

V praksi je koristno, da mladinski delavci znajo ohranjati prijaznost in neformalnost ter vzdrževati dobro sodelovanje v skupini (kooperativnost). Imeti morajo veliko notranje ustvarjalnosti, biti naravnani k iskanju ekonomičnih in praktičnih rešitev, verjeti v smiselnost dela z mladimi ter smiselnost izvajanja projektov in postavljanje ciljev. Verjeti morajo v zmožnost premagovanja ovir, ki se pojavijo kot konstitutivni dejavnik mladinskega dela. Izobraženost mladinskih delavcev je zagotovilo za profesionalen odnos in izvajanje neformalnega dela z mladimi (Mrgole 2007, 83). Tudi moja raziskava kaže, da mladinski delavci v Sloveniji čutijo pomanjkanje znanj na posameznih področjih, povezanih z opravljanjem njihovega poklica, in željo po dodatnem pridobivanju znanja in kompetenc.

Kako uspešno in učinkovito je delo z mladimi v programih mladinskih dejavnosti, je odvisno od kakovosti na ravni človeških virov, ki se v organizacijah s programi mladinske dejavnosti ukvarjajo s programskim, projektnim, organizacijskim načrtovanjem in vodenjem (Kern 2006, 117). Že sama praksa kaže, da brez strokovnega vodenja mladinskih dejavnosti projekti, ki jih izvajajo organizacije, zelo hitro izzvenijo in zastanejo. Pri programskih aktivnostih je Mrgole pri vodenju mladinske organizacije izpostavil potrebo po usmerjenosti v razvoj organizacije, način odločanja in politiko razvoja, poti komunikacije in način pretoka informacij, strateško načrtovanje in finančno vodenje in nazadnje tudi skrb za promocijo in ugled organizacije (Mrgole 2007, 81–102).

6 Sklep

V svoji diplomski nalogi sem predstavila stanje mladinskega dela v Evropi, bolj natančno v šestih izbranih evropskih državah, na Irskem, v Nemčiji, Estoniji, na Norveškem, v Španiji in Sloveniji ter podrobneje raziskala stanje mladinskega dela pri nas ter na podlagi odgovorov vzorca ljudi, ki to delo opravljajo, skušala ugotoviti, v kateri fazi razvoja je v Sloveniji mladinski delavec, kako mladinski delavci dojemajo trenutno stanje in kakšne potrebe imajo glede prihodnosti opravljanja poklica mladinskega delavca. V splošnem se je izkazalo, da tema za večino sodelujočih še zdaleč ni postranska in da tisti, ki so se odzvali na anketni vprašalnik, čutijo potrebo po tem, da se profil mladinskega delavca razvije oz. da je potreben korak naprej in se veselijo vsakega prispevka v tej smeri.

Velika večina anketirancev (84,2 %) meni tudi, da bi bilo v Sloveniji treba vzpostaviti izobraževalni sistem za mladinske delavce, ki bi ga država formalno priznala. Izobraževanje mladinskih delavcev je treba institucionalizirati na nacionalni ravni. V prvem koraku bi bilo treba doseči celovit vpis v register poklicev skupaj z opisom potrebnih kazalcev in standardov za poklic mladinskega delavca (Mrgole 2003, 137).

Za pripravo mladinskega programa bodo tisti, ki bodo načrtovali program oz. vsebine izobraževanja, morali imeti izdelan enotni koncept mladinskega dela. Po mnenju Kuharjeve (2007, 11) ozko gledanje na neformalno izobraževanje ter na mladinsko delo kot na prostočasne dejavnosti ni več ustrezno. Mladi se danes soočajo z vedno več tveganji in priložnostmi. Na področju zaposlovanja, formalnega izobraževanja, zdravja, stanovanj, kulture in sociale zahtevajo obsežnejše strategije. Tudi Kern (2003, 8) poudarja kakovosten, sodoben razvoj dela z mladimi zahteva izobražen kader s potrebnimi izkušnjami. Delo z mladimi mora sloneti na programsko in kadrovske strokovni osnovi. Sedanje razmere omogočajo nenadzorovano anarhično situacijo, ki vsakomur daje pravico do dela z mladimi, zato je nujno treba natančneje opredeliti tudi nosilce mladinskih dejavnosti. K temu bo v prihodnosti pripomogla tudi implementacija zakona o mladini. Ob pripravljajanju in evalviranju posameznih projektov je v Sloveniji precej strokovnjakov, ki se že več let ukvarjajo z izvajanjem neformalnih programov. Mrgole (2003, 150-151) meni, da bi se ti strokovnjaki lahko povezali s tujimi in z njimi dokončno zasnovali kakovosten izobraževalni program.

Realizacija cilja (izvajanja izobraževanja mladinskih delavcev) bo zahtevala predhodno izvedbo drugih korakov:

- pripraviti je treba podlage, vsebine in oblikovati izobraževalni program za mladinske delavce;
- pripraviti je treba gradivo za uporabo pri izobraževalnem programu. Gradivo naj bi bilo sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela;
- narediti je treba preizkus izvedbe izobraževalnega programa in oceno učinkovitosti.

Izobraževalni program bo moral biti pripravljen tako, da bodo mladinski delavci lahko svoje znanje uporabljali neposredno v praksi (Mrgole 2007, 84–85). Za pripravo kakovostnega izobraževalnega programa za poklic mladinskega delavca v Sloveniji bi kot oporno usmeritev lahko uporabili učne programe evropskih izobraževalnih programov, jim dodali oceno zgledov dobre prakse pri nas ter program prilagodili posebnostim slovenskega kulturnega okolja (Mrgole 2003, 53). Delo z mladimi potrebuje ustrezno kadrovske strokovno osnovo, obenem pa mora biti tudi programsko močno (Kern 2006, 187).

Mladinski delavci v veliki večini želijo, da bi se jim namenilo več pozornosti, da bi se opravljanje njihovega dela natančneje definiralo, da bi se jim omogočilo dodatne izobraževalne programe in formalno priznavanje pridobljenega znanja, kar tudi potrjuje zastavljeno tezo. Glede na rezultate raziskave in na to, da je si večina mladinskih delavcev želi, da se poklic formalno opredeli in prizna, je moj predlog, da bi pristojne institucije oz. natančneje, Urad RS za mladino, organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport, pripravil natančno definicijo različnih profilov mladinskih delavcev v Sloveniji ter na podlagi teh specifikacij določil potrebna predznanja (lahko neformalno s potrdili) in izpit, ki bi ga moral mladinski delavec opraviti, da bi dobil certifikat, ki bi formalno priznaval njegov poklic. Tako bi lahko mladinski delavci na podlagi dokazil o neformalno pridobljenem znanju in opravljenem dodatnem izpitu pridobili formalno priznan naziv mladinski delavec.

Literatura

- Becsky, Stefan, Marie-Luise Dreber, Dirk Hänisch in Katrin Althoetmar. 2008. *Child and Youth Policy, Child and Youth Services in the Federal Republic of Germany*. Bonn: International Youth Service of the Federal Republic of Germany (IJAB).
- Cepin, Matej, Alenka Oblak, Sabina Derganc, Primož Ferjančič, Jože Gornik, Metod Šuligoj, Danilo Kozoderc, Stanislav Lenart, Patricija Čular, Urška Slana, Kristijan Strojani in Andrej Burja. 2005. *Priročnik za menedžerje v mladinskih organizacijah*. Ljubljana: Salve.
- Cink, Borut. 2009. Kaj lahko stori EU za mlade ali kaj lahko mladi storimo – s pomočjo EU – sami zase? *MSS Informator*(3): 2. Dostopno prek: <http://www.mss.si/pr/MSSinformator03-09.pdf> (25. junij 2009).
- Connexions direct. 2009. *Youth and Community worker*. Dostopno prek: <http://www.connexions-direct.com/jobs4u/index.cfm?catalogueContentID=665&pid=63&render=detailedArticle> (15. avgust 2009).
- Čular, Patricija. 2008. *O mladih z mladimi*. Ljubljana: Narodna univerzitetna knjižnica. Dostopno prek: http://www.mreza-mama.si/upload/brosura_004_splet.pdf (10. september 2009).
- Debeljak, mag. Peter. 2009. Intervju z avtorico. Ljubljana, 10. april.
- Department of education and science. 2003. *National youth work development plan 2003-2007*. Dublin: Stationery Office. Dostopno prek: www.youth.ie/content/download/322/1577/file/nydp_03_07.pdf(5. julij 2009).
- Divjak, Tina in Primož Šporar. 2005. *Primerjalno pravna analiza mladinske zakonodaje v Evropi*. Ljubljana: Pravno informacijski center PIC. Dostopno prek: http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/doc/PRIMERJALNO_PR

AVNA_ANALIZA_MLADINSKE_ZAKONODAJE_V_EVROPI.doc (26. junij 2009).

- Društvo mladinski ceh. 2006. Dr. Mirjana Ule. *Spletni časopis Mladinski voditelj*. Dostopno prek: <http://mladinski-ceh.nefiks.net/voditelj/v/02/index.htm> (22. avgust 2009).
- Eesti Noorsootöö Kesku (Estonian Youth Work Centre). 2006. *Youth worker professional standard*. Dostopno prek: <http://www.entk.ee/?id=345&keel=eng> (26. junij 2009).
- Estonian ministry of education and research. 2006. *Estonian youth work strategy 2006-2013*. Dostopno prek: http://www.entk.ee/NOORSOOSTRAT_ENG_2008_web.pdf (4. julij 2009).
- Estonian youth work center. *Youth work in Estonia*. Dostopno prek: <http://www.entk.ee/failid/yothworkEST.doc> (15. april 2009).
- *Estonian Youth Work in brief*. Dostopno prek: <http://www.ungdomslov.no/int/estland2.pdf> (26. junij 2009).
- Europa – Press releases RAPID. 2009. *Novo obdobje mladinske politike v EU*. Bruselj. Dostopno prek: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/644&format=HTML&aged=0&language=SL&guiLanguage=en> (25. junij 2009).
- European Commission. 2007. *The European Youth Pact* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/youth/archive/policies/youthpact_en.html (26. junij 2009)
- Ferjančič, Primož. 2008. Kaj je to mladinsko delo? *Mladje* (20): 8-9.
- Frenzel, Werner in Willy Essman. 2001. *Young people's participation in Germany – Mobile youth work*. Dostopno prek: <http://www.participation.ro/resources/case-studies/germanyreport.pdf> (20. julij 2009).

- IJAB - International Youth Service of the Federal Republic of Germany. 2008. *Database for International Youth Work, Germany*. Dostopno prek: http://www.dija.de/downloads/downloads/Deutschland_Englisch.pdf (4. julij 2009).
- Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik. 2007. *Socioeconomic scope of youth work*. Dostopno prek: <http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/research/socioeconomicsofwork.html> (10. september 2009).
- Jeffs, Tony in Mark K. Smith. 1999. *The problem of "youth" for youth work*. Dostopno prek: <http://www.infed.org/archives/youth.htm> (21. maj 2009).
- Kern, Bojan. 2003. *Delovno gradivo Urada RS za mladino, Mladinski delavec*. Ljubljana: Urad RS za mladino.
- --- 2006. *Zasnova integrativnega modela programov mladinskih dejavnosti v sistemskem okolju, Primer Slovenije*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, FDV.
- Kuhar, Metka. 2007. *Strateške usmeritve na področju dela z mladimi, Končno raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Inštitut za družbene vede.
- Leskošek, Vesna. 2003. *Delovno gradivo Urada RS za mladino, Poklic mladinskega delavca*. Ljubljana: Urad RS za mladino.
- Mairesse, Pierre. 2008. *Youth work and youth policy at European level*. Dostopno prek: http://www.youth-partnership.net/export/sites/default/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/History/Mairesse.pdf (25. junij 2009).
- Ministrstvo za javno upravo. 2009. *Katalog funkcij, delovnih mest in nazivov*. Dostopno prek:

http://www.mju.gov.si/si/placni_sistem/katalog_funkcij_delovnih_mest_in_nazivov/
(10. oktober 2009).

- Mrgole, Albert. 2003. *Kam z mularijo? Načela kakovosti neformalnega dela z mladimi*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport - Urad RS za mladino in Založba Aristej.
- --- 2008. *Prosti čas mladih, ki niso nikamor vključeni*. Dostopno prek: [http://www.mreza-mama.si/upload/Prosti čas mladih, ki niso nikamor vključeni, Dr. Albert Mrgole.doc](http://www.mreza-mama.si/upload/Prosti_cas_mladih_ki_niso_nikamor_vkljuceni_Dr_Albert_Mrgole.doc) (15. maj 2009).
- Nastran Ule, Mirjana, Suzana Geržina, Branko Lobnikar, Metka Mencin Čeplak, Vlado Mihelj, Tanja Rener, Alenka Švab, Blanka Tivadar in Mirko Vaupotič. 1996. *Mladina v devetdesetih, Analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino.
- Nastran Ule, Mirjana, Tanja Rener, Vlado Mihelj, Slavko Kurdija in Metka Mencin Čeplak. 1996. *Predah za študentsko mladino*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino, Zavod RS za šolstvo.
- National Youth Federation/Co. Tipperary (N.R.) VEC. 2005. *A Handy Guide to the Youth Work Act and National Youth Work Development Plan*. Dublin: Irish Youth Work Press. Dostopno prek: http://www.youthworkireland.ie/downloads/NYF_Handy_Guide.pdf (5. julij 2009).
- Smith, M. K. 1999, 2002. *Youth work - An introduction*. Dostopno prek: <http://www.infed.org/youthwork/b-yw.htm> (15. april 2009).
- Svet Evrope. 2001. *Svet Evrope – 800 milijonov evropejcev*. Ljubljana: Narodna univerzitetna knjižnica.
- Škvor, Zorko. 2008. Slovenian youth in the EU. *Public service review: European Union* (17): 162-163.

- Teenspace. 2009. *National youth council of Ireland*. Dostopno prek: <http://www.teenspace.ie/Social/Information-Centres/Service-Providers/National-Youth-Council-of-Ireland> (5. julij 2009).
- Ule, Mirjana in Vlado Miheljak. 1995. *Pri(e)hodnost mladine*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino.
- Ule, Mirjana, Tanja Rener, Vlado Miheljak, Metka Mencin Čeplak, Blanka Tivadar, Metka Kuhar, Tanja Kamin in Janez Štebe. 2002. *Mladina 2000, Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport – Urad RS za mladino in Založba Aristej.
- Ule, Mirjana. 2008. *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.
- Urad RS za mladino. 2004. *Prihodnost mladinske politike. Posvet Urada RS za mladino*, 19.-21. november, Čatež. Interno gradivo; poročilo.
- *Urad RS za mladino*. Dostopno prek: <http://www.ursm.gov.si/> (26. junij 2009).
- Urad RS za mladino. 2009. *Delovni osnutek zakona o mladini*. Ljubljana. Dostopno tudi prek: <http://www.mss.si/dogodki/ZAKON-posvetovanje.pdf> (8. november 2009).
- Vanandruel, Martine, Piero Amerio, Ola Stafseng in Pierre Tap. 1996. *Young people and associations in Europe*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Verschelden, Griet, Filip Coussée, Tineke Van de Walle in Howard Williamson. *The history of youth work in Europe and its relevance for today's youth work policy*. Dostopno prek: http://youth-partnership.coe.int/export/sites/default/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/History/Relevance_history.pdf (22. april 2009).

- Verchelden, Griet, Filip Coussée, Tineke Van de Halle in Howard Williamson. 2009. *The history of youth work in Europe, Relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

- Von Hebel, Manfred, Paul Kloosterman in Darko Markovic. 2009. *Youthpass Guide*. Bonn: SALTO-YOUTH Training and Cooperation Resource Centre. Dostopno prek: <http://www.youthpass.eu/downloads/13-62-3/Youthpass%20Dokumentation%2009.pdf> (26. junij 2009).

- Youth Partnership, Council of Europe, European Commission. 2008. *Country Sheet on Youth Policy in Norway*. Dostopno prek: <http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/documents/Questionnaires/Country/2007/Norway.pdf> (17. oktober 2009).

- Zupan, Barbara. 2008. *Poročilo Nacionalni mladinski dogodek v okviru 4. evropskega tedna mladih*, 5. in 6. november, Brdo pri Kranju. Interno gradivo; poročilo.

Priloga A: Anketni vprašalnik

Spoštovani,

Sem študentka sociološke smeri na Fakulteti za družbene vede in honorarno delam na Uradu za mladino. V okviru študija pod mentorstvom dr. Metke Kuhar pripravljam diplomsko nalogo z naslovom Profil mladinskega delavca v Sloveniji danes in v prihodnosti. V nalogi raziskujem stanje mladinskega dela in položaj mladinskih delavcev v posameznih državah po Evropi in v Sloveniji. Da bi naloga vsebovala pregled dejanskega stanja, sem se odločila za anketno raziskavo, pri kateri vas prosim za pomoč v obliki izpolnjevanja vprašalnika. Izpolnjen vprašalnik mi prosim posredujte na moj elektronski naslov, po faksu ali na moj domač naslov najkasneje do srede, 14. 1. 2009. Vaši podatki bodo ostali anonimni, lahko pa vas obvestim o rezultatih raziskave.

Podatki za posredovanje vprašalnika so:

Nina Pazlar
Ravne 17
4290 Tržič

e-pošta: nina.pazlar@gmail.com

faks: 05 915 87 32

Že vnaprej se vam iskreno zahvaljujem za sodelovanje in vas lepo pozdravljam,

Nina Pazlar

Vprašalnik

1. Organizacija: _____

2. Kakšen je vaš status na Uradu RS za mladino?

- a) nevladna organizacija
- b) mladinski center
- c) mladinski svet lokalnih skupnosti
- d) nacionalna mladinska organizacija

3. Koliko ste stari?

- a) manj kot 20 let
- b) od 20 do 25 let
- c) od 26 do 30 let
- d) od 31 do 40 let

e) več kot 40 let

4. Koliko let že delate na področju mladinskega dela? _____

5. Kakšna je vaša funkcija/vloga v organizaciji?(možnih je več odgovorov)

- a) koordinator
- b) motivator
- c) vodja projekta
- d) multipraktik
- e) vodja organizacije/menedžer
- f) drugo(navedite): _____

6. Ali se z mladinskim delom ukvarjate kot:

- a) prostovoljec
- b) redno zaposleni za nedoločen čas
- c) redno zaposleni za določen čas
- d) delo preko javnih del
- e) delo po pogodbi – avtorski, podjetni
- f) delo preko študentskega servisa
- g) drugo (navedite): _____

7. Stopnja vaše formalno pridobljene izobrazbe:

- I. nekvalificirana
- II. polkvalificirana
- III. poklicna
- IV. kvalificirana
- V. srednja
- VI. višja
- VII. visoka ali univerzitetna
- VIII. podiplomska

8. Naziv poklica, ki ste ga pridobili na podlagi zaključene formalne izobrazbe?

9. Z nekaj besedami opišite, kaj vam osebno pomeni »mladinsko delo«:

10. Pri opravljanju poklica mladinskega delavca označite pomembnost posameznih lastnosti in znanj: (1 – ni pomembno, 5 – je zelo pomembno):

tehnično znanje	1	2	3	4	5
strokovno znanje – poznavanje mladine	1	2	3	4	5
strokovno znanje – poznavanje področja mladinskih politik	1	2	3	4	5
strokovno znanje – poznavanje metod dela z mladimi	1	2	3	4	5
organizacijske sposobnosti	1	2	3	4	5
izkušnost	1	2	3	4	5
komunikativnost	1	2	3	4	5
spretnost mentorstva	1	2	3	4	5
spretnost svetovanja	1	2	3	4	5
inovativnost	1	2	3	4	5
samoiniciativnost	1	2	3	4	5
odprtost za nenehno učenje	1	2	3	4	5
kooperativnost	1	2	3	4	5
kreativnost	1	2	3	4	5
sproščenost	1	2	3	4	5

11. Na katerem področju osebno potrebujete dodatno izobraževanje oz. usposabljanje:

	kot formalizirana oblika izobraževanja (obkrožite)		neformalno pridobivanje znanja (obkrožite)	
	DA	NE	DA	NE
tehnično znanje				
strokovno znanje (poznavanje mladine)				
organizacijske sposobnosti/s.organiziranja				
komunikacijske/interakcijske in odnosne veščine				

12. V kateri instituciji menite, da ste pridobili največ znanja na področju mladinskega dela?

- a) v nevladnih organizacijah
- b) v nevladnih mladinskih organizacijah
- c) v okviru Sveta Evrope
- d) v okviru delovanja EU
- e) v drugih mednarodnih organizacijah – katerih? _____

13. Ali menite, da bi bilo v prihodnosti smiselno uvesti program izobraževanja za profil mladinskega delavca?

- a) da
- b) ne

14. Če ste pri prejšnjem vprašanju odgovorili z DA, prosim, da na lestvici obkrožite, kako potrebna se vam zdi uvedba programa izobraževanja za profil mladinskega delavca (1 – sploh ni treba, 5 – je nujno treba)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

15. Če ste pri 13. vprašanju odgovorili z DA, kakšnega?

- a) veljaven certifikat (ki bi priznaval neformalno pridobljeno znanje na področju mladinskega dela)
- b) mladinski delavec – visokošolski ali univerzitetni študij kot smer študija na določeni fakulteti
- c) drugo: _____

16. Koliko mladinskih delavcev dela v vaši mladinski organizaciji (ne glede na status): _____

Ali želite biti obveščeni o rezultatih raziskave?

- a) da
- b) ne